

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

Μ Α Ν Τ Ρ E I O M E N H

—ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ—

ΕΤΟΣ Η' 80 ΝΟ-
ΕΜΒΡΙΟΥ 1907

Στίς δεκαπέντε τῆς Λαμπρῆς στὶς κοσιτρεῖς τὸ Ἀπόλλη
Πανηγυράκι γίνεται τὸ Ἄῃ Γιωργιοῦ ἡ χάροις.

Οὖλοι τρῶν καὶ οὖλοι πίνουσι καὶ οὖλοι ξεφάντι κάμιονν
Μὰ κεῖνος δποῦ γιώρταζε δὲν τρώει μηδὲ πίνει

Γιατὶ φὲ νάρτη δὲ Τσαμερλῆς ἀθρώπους νὰ χαλάσῃ.

Καὶ νά τον καὶ τὸν Τσαμερλῆ ἀπ' ἀντικρὺ μπροβάλλει

Κ' ἐβάστα καὶ στὰ χέρια του πεύκους ξεριζωμένους.

Κ εἶχε στᾶν πεύκων τὰ κλωνιὰ ἀθρώπους κρεμασμένους.
· Απὸ μαρουὰ σύρνει φωνὴ καὶ ἀπὸ κοντὰ τοὺς λέει.

— «Ποιὸς ἔχει σίδερο βρακὶ καὶ ἄλινοι βρακοζώνη
Κ ἔχει καὶ μπράτσα δυνατὰ μαζί μον νὰ μπαλαίσῃ»;

Κανεὶς καὶ δὲν ἐμύλλησε καὶ οὖλοι τὸν ἐφοοῦνταν.

Μιὰ κόρη ἀσπρῆ καὶ ὅμορφη πό να ψηλὸ Παλάι

Τὸν Κωσταντῆ κάμινε ματιὰ γιὰ νάβγη νὰ μπαλαίσῃ.

Κ ἐκεῖνος ἐφοοῦνταν τον μὰ τὸ χε καὶ νιροπή του

Νὰ τοῦ τὸ γνέψ' ἡ κοπελιὰ καὶ αὐτὸς νὰ πῆ τὸ δχι.

Βγαίνει μπροστὰ στὸ Τσαμερλῆ καὶ ἀπηλοὴ τοῦ δίνει.

— Εγώ χω σίδερο βρακὶ καὶ ἄλινοι βρακοζώνη

Κ' ἔχω καὶ μπράτσα δυνατὰ μαζί σου νὰ μπαλαίσω.»

· Επιάσαν καὶ παστρέψαν τους ἐφτὰ μοδιῶ χωράφι

· Αποσπερδῆς πιαστήκασι καὶ ὡς τὸ ποργὸ μπαλοῦσα.

Κι δὲ Τσαμερλῆς ἀν ἥθελε γλήροα τὸν ἔχόλιε.

Μὰ ἐγάπατε τὴν μάνα του καὶ τούκαμνε χατῆρι.

Κι δὲ Κωνσταντῆς λιγώθηκε τὴ μάνα του φωνάζει.

«Μάνα μον, φέρε με νερὸ γιὰ νὰ ξεκάμη δ τοῦς μον.»

Κ' ἡ μάνα του ἡ ἄνομη καὶ ἡ μάνα του ἡ σκύlla

Παίρνει σταυρὸν μὲ τὸ νερὸν σταυρὸν μὲ τὸ φαρμάκον.
 Δίνει τὸ Τσαμερόλη νερὸν τὸ γινό της τὸ φαρμάκον.
 Κ' ἡ κόρη ποὺ τὸν ἀγαπᾶ φωνάζει ἀφ' τὸ Παλάι.
 — «Ἐ Κωνσταντῆ μὴν πῆγε νερὸν καὶ θὲ νὰ πῆγε φαρμάκον.
 Βάλε ζερβά τὴ δύναμη δεξιὰ τὸν φέρε κάτω.
 Μὴν ἔβγω καὶ ναπουγκωδῶ καὶ θὲ νὰ σὲ ντροπιάσω.»
 — «Μακάρι καὶ νὰ τοκαμνες δὲν τοχω σὲ ντροπή μουν.»
 Σὰν δέτος πετάχτηκε ἀπὸ τὸ παναθάνοι.
 Κ' ἔκει στὸν κάμπο τὸν πλατὺ τὰ ροῦχα τῆς ἀλλάζει
 Βάλλει σωφόρι σίδερο καὶ ροῦχο ἀτσαλένιο
 Κ' ἔνα κιουνάρι πέτσενο κ' ἔχωσε τὶς μπλεξοῦδες.
 Καὶ τρεῖς βολές τὴν ἄλυση γερὰ σφιχτὰ ἔζωστη.
 Τὰ μάννα* τῆς ἔχτύπησε κ' ἥβγε στὸ μετάνι.
 — «Γιὰ βάρδα βάρδα Κωνσταντῆ, σύρτον λιγάκι πίσω.
 Νὰ δοκιμάσω δύναμη νὰ δῶ καὶ τὴν ἀντρειά μουν.»
 Κι' ὁ Τσαμερόλης περήφανος μάταν καὶ παληκάρι.
 — «Καλῶς τηρε τὴν κοπελιὰ ποὺ μ' ἔρχεται γιὰ γλέντι.
 Νὰ πάξω νὰ γελάσουμε νὰ γλυκοφιληθοῦμε.»
 — «Μὴν νὸ κανκιέσαι Τσαμερόλη, μὴν κάμνεις φαντασμένα
 Κι' ἀ θέλει ἡ κάρδις τοῦ θεοῦ θὲ νὰ σὲ βάλω κάτω.»
 Κι' ὁ Τσαμερόλης ἐθάρσεψε νὰ πὰ νὰ τὴ χαδέψῃ
 Μὰ γλήροα τὸ γνώρισε πῶς ἡταν ἀντρειωμένη.
 Ξέρια μὲ κέρια πιάνονται πόδι πατεῖ τὸ πόδι.
 Σὰν δυὸς θεριὰ τανρομπαλοῦν ὁ Τσαμερόλης κ' ἡ κόρη.
 Κ' ἔκει ποὺ πιάνει ὁ Τσαμερόλης τὰ γαύματα ἐπετοῦσαν
 Κ' ἔκει ποὺ πιάνει ἡ κοπελιὰ τὰ κόκκαλα ἐτσακοῦσαν.
 Κι' ὁ Τσαμερόλης φοήθηκε τὴν κόρη καὶ φωνάζει.
 — «Μὴ μὲ χαλάσσης κοπελιὰ μὴν πὰ νὰ μὲ σκοτώσῃς
 Κι' ἀ θέλης πάρ' με σκλάβο σου κι' ἀ θέλης πάρ' με δοῦλο
 Κι' ἀ θέλης πάρ' με σύμβιο νὰ μ' ἔχης συντροφιά σου.»
 — «Δὲν θέλω μηδὲ σκλάβο μου δὲν θέλω μηδὲ δοῦλο
 Δὲν θέλω μηδὲ σύμβιο νὰ σέχω συντροφιά μουν.
 Μπαλάιστρα νὰ μὴ κάμνης πιὸ ἀνθρώπους νὰ σκοτώνης
 Καὶ χαίρον τηρ τὴ νιότη σου καὶ τὴν παληκαριά σου
 Κ' ἔγω 'γαπῶ τὸν Κωνσταντῆ καὶ θὲ νὰ τὸν ἐπάρω.

*Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Συλλογῆς ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ

* τὰ παλαμάκια.

ΤΟ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Α πὸ ἑπταετίας ἥδη συνταράσσει τὴν Ἑλληνικὴν μεγαλόνησον Κύπρον τὸ πολυθρύλητον καταστὰν Ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα, ὅπερ ὅχι μόνον τὴν γαλήνην τῆς Νήσου ἐτάραξε καὶ ταράπτει, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν γένει Ἑλληνικῶν ἐκκλησιῶν τὴν μέριμναν ἐπεσπάσατο καὶ εἰς ἀνησυχίαν αὐτὰς ἔνεβαλεν. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν κυπριακὸν αὐτὸ ζήτημα ἀπέβη γνωστὸν ἀνὰ τὸ πανελλήνιον, καὶ οἱ πάντες διαποροῦσι διὰ τί νὰ παρατείνεται τόσον, καὶ πάντες οἱ μὴ ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίζοντες τὰ πράγματα τὸ χαρακτηρίζουσιν ὡς προσωπικὴν πάλην μεταξὺ δύο ἐπισκόπων. Ο χαρακτηρισμὸς οὗτος τῆς προσωπικότητος ἐν μέρει βεβαίως εἶναι ἀλληλῆς ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡς πρὸς τὸ δόλον. Η ἀλήθεια τοῦ ἴσχυρισμοῦ μας δὲν δύναται νὰ δειχθῇ ἢ δι' ἀναλύσεως τῆς οὐσίας, καὶ ἀνελίξεως αὐτοῦ τούτου τοῦ ζητήματος. Ακριβῶς δὲ τοῦτο ἐνταῦθα προτιμέμεθα νὰ πράξωμεν διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» οἱ δόποιοι βεβαίως θὰ ἔχουσι καὶ τὴν περιέργειαν πολλῷ δὲ μᾶλλον τὸ ἐνδιαφέρον νὰ μάθωσιν, ἐν περιλήψει πάντως, δόποιον τὸ πολυθρύλητον ζήτημα, καὶ διατὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρονίζει.

Η Κύπρος ὑπῆρξε μία τῶν χωρῶν ἐν αἷς ἐκ τῶν πρώτων ἔξηπλώθη ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰορδάνου ἡ Χριστιανὴ θρησκεία. Τοῦ γεγονότος τούτου δύο ὑπῆρξαν οἱ κυριώδεις λόγοι. Η γειτνίασις ἀφ' ἐνὸς τῆς Νήσου πρὸς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἡ σχετικὴ ἀφθονία Ἐρθραίων, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κατοίκων ἐπὶ τῆς Κύπρου. Αμφότεροι οὗτοι οἱ λόγοι συμπτύσσονται φυσικά εἰς ἔνα, τὸν τῆς στενῆς τότε ἐπικοινωνίας μεταξὺ Κύπρου καὶ Ιεροσολύμων. Ο τετραήμερος Λάζαρος μετώκησεν εἰς Κύπρον, ἐγένετο εἰς τῶν πρώτων Ἐπισκόπων τῆς καὶ ἐτελεύτησεν ἐν Κιτίῳ, ἔνθα (Λάρνακα) σώζεται καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ. Ο Απόστολος Βαρνάβας Κύπριος ὃν ἐνεκατεστάθη καὶ οὗτος παρὰ τὴν Σαλαμῖνα ἔνθα καὶ ἐμαρτύρησεν. Καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐδίδαξεν εἰς Κύπρον καὶ ἐχειρότονησεν Ἐπισκόπους. Οὗτως δὲ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἐρριζώθη ἐν τῇ Νήσῳ τὸ νέον θρήσκευμα, ὅπερ παρελήφθη ὡς βλέπομεν ἀπ' αὐτῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν. Αἱ δὲ κατόπιν καὶ ἔκτοτε χειροτονίαι καὶ ἡ διοικήσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων τῆς

Νήσου ἐγένοντο διαδοχικῶς ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε Ἐπισκόπων τῆς, κατὰ τὸ δοθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων δικαίωμα, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν διαδόχων εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, δστις θεωρεῖται ὡς ὁ θεμελιώτης τῆς Κυπριακῆς ἐκκλησίας καὶ προστάτης ταύτης. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἀνεπτύχθη ἀνέκαθεν αὐτόνομος καὶ αὐτοκέφαλος. Βραδύτερον ἔγιεραν ἀξιώσεις ἐπ' αὐτῆς οἱ Πατριάρχαι Ἀντιοχείας, διότι ἡ Κύπρος διοικητικῶς ἐξήρτητο ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας. Οἱ Κύπριοι ἐρωμένως ἀντέστησαν κατὰ τῶν Ἀντιοχικῶν ἀξιώσεων καὶ τὸ ζήτημα ἐλύθη ὑπὲρ αὐτῶν διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ τῆς τελευταίας τοιαύτης τῆς ἐπὶ τοῦτο κληθείσης Συνόδου Ἀρχιερέων τὸ 477 κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος χαριζομένου εἰς τοὺς Κυπρίους Ἐπισκόπους τοὺς κομίσαντας αὐτῷ τὸ κατὰ Ματθαίον Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἀνενρέθη μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα οὐ πὸ τοῦ οὐ πὸ θείου ὀνείρου ἐμπινευσθέντος Ἀρχιερέως Κωνσταντίας (Ἀρχιεπισκόπου) Ἀνθεμίου. Ο Αὐτοκράτωρ ἐτίμησε ἐπὶ πλέον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρουν διὰ τῶν ἡγεμονικῶν προνομίων, τοῦ νὰ φέρῃ οὗτος μανδύαν ἐρυθροῦν, σκῆπτρον μὲ μῆλον καὶ νὰ ὑπογράψῃ μὲ κιννάβαρον. Ο Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἰσοβάθμιος τοῖς λοιποῖς Πατριάρχαις ἐρχόμενος πέμπτος τῇ τάξει. Ως τοιοῦτος παρεκάθησεν ὁ τελευταῖος Ἀρχιεπίσκοπος ἀδίδιμος Σωφρόνιος ἐν τῇ τελευταίᾳ Συνόδῳ τῶν Πατριαρχῶν ἐν Κωνσταντινούπολει διὰ τὴν σύσκεψιν τῶν ἐπὶ τῆς Βουλγαρικῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς καταδίκης τοῦ σχίσματος.

Κατὰ τὰ ἄνω ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου αὐτόνομος καὶ αὐτοκέφαλος οὕσα ἐκτελεῖ καὶ χειροτονεῖ τοὺς τε Ἐπισκόπους καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἀνεν ἀναμίξεως οὔτε τῶν ἀλλων ἐκκλησιῶν οὔτε τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς.

Τὸ 1900 ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον δὲίμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος. Απὸ τότε φυσικὰ προέβαλεν εἰς μέσον τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα, ἦτοι τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου. Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κατὰ τὰ εἰώθατα ἐκλέγει δικληρος καὶ λαδὸς δι' ἀντιπροσώπων, καὶ τὰ μέλη τῆς Συνόδου, ἀτίνα συνέρχονται μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων εἰς μίαν ἐκλογὴν

συνέλευσιν ἀποφασίζουσαν κατὰ πλειοψηφίαν.
Εύθυνς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς χηρείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὥφειλε νὰ ἔλθῃ τὸ ζήτημα τῆς διατάξεως τῶν ἐκλογῶν, κατὰ τὰ θέσμια, ἐκλεγομένου ἐντὸς 40 ἡμερῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Τίς διατάσσει τὰς ἐκλογάς; Κατὰ τὰ εἰδισμένα ὁ ποιῶτος τῆς τάξει Ἀρχιερεύς,

Ὥς πρὸς τὴν τάξιν ταύτην ἔχουσιν οὐτώ τὰ πράγματα. Μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον φυσικά, πρῶτος τῇ τάξει εἶνε ὁ Πάφου, δεύτερος ἔχεται ὁ Κιτίου καὶ τρίτος ὁ Κυρηνείας. Κατὰ σύμπτωσιν ὁ θρόνος Πάφου ἔχήρευεν. Πρῶτος ἐπομένως μεταξὺ τῶν δύο ὑπαρχόντων Ἀρχιερέων ἦρχετο ὁ Κιτίου, ὁ δόποιος καὶ ὥφειλε νὰ λάβῃ τὴν τοποτηρητείαν καὶ νὰ διατάξῃ ἐκλογάς. Διὰ λόγους, οἵτινες μᾶς εἶνε ἀδιάφορον ἐνταῦθα, ὁ Κιτίου μετὰ τοῦ συναδέλφου τοῦ Κυρηνείας καὶ 4 ἄλλων κατωτέρων κληρικῶν, οἵτινες ζῶντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκαλούντο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἐλαμβανον μέρος ὡς Συνοδικὰ μέλη, συνῆλθον καὶ κοινῇ ἀπεφάσισαν νὰ συγκροτήσωσι προσωρινὴν Σύνοδον, ἥτις ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα τοποτηρητοῦ καὶ νὰ διατάξῃ τὰς ἐκλογάς. Δὲν παρῆλθον ὅμως πολλαὶ ἡμέραι ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Σωματείου καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ ἐτραχύνοντο συνεπείᾳ διαφωνιῶν ὡς ἔκτοτε προεβλέπετο, ὁ τὰς μείζους πιθανότητας ἐπιτυχίας διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν συγκεντρώνων ἥτο ὁ Κιτίου. Ὁ Κιτίου ἥτο πᾶν ἀλλοῦ ἢ ἀγαπητὸς παρὰ τοῖς λοιποῖς Συνοδικοῖς. Σύμφωνοι λοιπὸν οὗτοι μεταξὺ των διεφώνουν συστηματικῶς πρὸς τὸν καὶ πρόσεδρον των Κιτίου, ὅστις συνεπείᾳ τῆς στάσεώς των αὐτῆς ἀπεχώρησε τῆς Συνόδου πρὸν ἢ ἔτι διαταχθῶσιν αἱ ἐκλογαὶ.

Καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ προέδρου τὸ Σωματεῖον ἐσυνέχισε τὰς ἐργασίας του ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Κυρηνείας. Προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐγκυρωλίων διὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀντιπροσώπων, οἵτινες ὁρίσθησαν εἰς 20 αἰληρικοὺς καὶ 40 λαϊκούς. Ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἐφαίνετο ὅτι οἱ 45 ἡσαν ὑπὲρ τοῦ Κιτίου 15 δὲ μόνον ὑπὲρ τοῦ εὐνοούμενου ὑποψηφίου τῆς Συνόδου, Κυρηνείας. Κατὰ τῶν ἐκλογῶν προονβλήθησαν ὑπὸ τῶν μειονοψηφησάντων πολυάριθμοι ἐνστάσεις. Τὰς ἐνστάσεις ἐπρόκειτο νὰ ἐλέγχῃ ἡ Σύνοδος πρὸς ἀνακήρυξιν ὁριστικὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἡ Σύνοδος ἐσκόπει νὰ λάβῃ ὑπὸ ὄψει της καὶ τὰς μᾶλλον ἐλαφρὰς παρατυπίας. Αἱ ἐνστάσεις δ' ὅλαι, ἡ σχεδὸν ὅλαι, ἐβασίζοντο ἐπὶ παρατυπιῶν καὶ μόνον. Ἐπίσης δ' ἐκοινολογεῖτο

ὅτι εἰς πᾶσαν ἀκυρουμένην ἐκλογὴν θὰ ἀνεκρήψετοντο ὡς δριστικοὶ ἀντιπρόσωποι οἱ ἐπιλαχόντες. Ἡτο πρόδηλον ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ Κιτίου θὰ μεταστρέψετο οὕτω εἰς μειοψηφίαν, ἡ δὲ μειοψηφία τοῦ Κυρηνείας θὰ ἡσφαλίζετο εἰς πλειοψηφίαν.

Ο Κιτίου μετά τῶν ἐκλεχθέντων 45 ἀλλὰ μὴ ἀνεγνωσμένων εἰσέτι γενικῶν ἀντιπροσώπων ἔζητησεν ἔηγήσεις παρὰ τῆς Συνόδου πρὸν ἦ αὐτὴ προβῆ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐξελέγεως ἔζητησεν δὲ ὡρισμένως νὰ συνταχθῇ κανονισμὸς καθ' ὃν ὁ ἀκινητικὸς λόγοι νὰ ψεφωσοῦνται ἐκεῖνοι οἵτινες θὰ ἀπεδεικνύοντο ὅτι ἡ λλοιώσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐν περιπτώσει ἀκυρώσεως οἰασδήποτε ἐκλογῆς νὰ διατάσσεται εἰς τὸ οἰκεῖον διαμέρισμα νέα. Ἡ Σύνοδος οὕτε νὰ συζητήσῃ κἄν ἡθέλῃσε τὰς εἰσηγήσεις αὐτὰς ἀξιοῦσα ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐνεογείας.

Ο Κιτίου τότε μετά τῶν περὶ αὐτὸν προσέβαλε αὐτὸ τὸ κῦρος τῆς Συνόδου καὶ ἔξεκάλεσε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἐλλάδος.

Διατί προσεβλήθη τὸ κῦρος τῆς Συνόδου; Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος κατὰ τοὺς ἐκκλ. κανόνας πρέπει ν' ἀπαρτίζεται τοῦλάχιστον ἐκ τριῶν Ἀρχιερέων. Οἱ κατώτεροι κληρικοὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνας δὲν δικαιοῦνται νὰ εἰνε μέλη Συνόδου μὲ ψῆφον. Ἐπὶ πλέον, οἱ ἐπίσκοποι τῆς Κύπρου εἰνε 4 ἐν δλῳ τὸν ἀριθμόν. Πρὸς ἀπαρτίαν ἄρα Συνόδου ἀπηγούντο τρεῖς τοῦλάχιστον Ἀρχιερεῖς (τὸ ἡμισυ πλέον ἐνός). Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, χηρεύοντων δύο θρόνων, ἦτοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Πάφου, δὲν ἔμενον ἢ δύο μόνον ἐπίσκοποι, ἄσσα

Σύνοδος κανονική δὲν ήτο δυνατὸν νὰ συγκροτηθῇ, ἀρα ή 'Εκκλησία τῆς Κύπρου νέεινεν ἄνευ 'Αρχῆς. Πρόδος ἀπαρτισμὸν ἐγκύρου δοχῆς εξητήθη ή ἀρωγὴ τῶν ἀδελφῶν 'Εκκλησιῶν· ἀς παρεκάλουν ν' ἀποστείλουν ἑξάρχους 'Επισκόπους νὰ συμπληρώσωσι τὰ κενά. Διὰ τὸ κανονικὸν δὲ τοῦ πράγματος ἐπεκαλοῦντο δομοια παραδείγματα ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἴστορίας.

Ταῦτα διετείνοντο καὶ ἔλεγον οἱ Κιτιακοί.
Οἱ Κυρηνειακοὶ ἀπέκρουν τὴν ἐπέμβασιν τῶν
'Εκκλησιῶν, ὡς μέλλουσαν κατ' αὐτοὺς νὰ κα-
ταλύσῃ τὸ αὐτοκέφαλον, ἵσχυροιζόμενοι ὅτι ἡ
Σύνοδος ἦτο ἔγκωρος, ἐπειδὴ καὶ κατώτεροι
κληρικοὶ κατὰ τοπικὸν ἔθος ἐδικαιοῦντο νὰ
ῶσι συνοδικὰ μέλη.

Αἱ ἐκκλησίαι ἐνώπιον τῶν ὅποιων ἔχθη τὸ

ζήτημα, ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν ἔξαρχους, ἀλλ᾽ ἡ καθόδος τούτων ἀνεστάλη τῇ παρεμβάσει τῆς ἐν Κ/πόλει ἄγγλικῆς Πρεσβείας κατ' εἰσήγησιν τῆς τοπικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ταύτης ἐνεργούσης κατόπιν παραστάσεων τῆς Συνόδου, ὡς ἀπειλουμένου τοῦ αὐτοκεφάλου.

Αἱ ἐκκλησίαι πρὸ τοῦ πολιτικοῦ ἀντοῦ κω-
λύματος ἐσκέφθησαν ἀν τοῦ δυνανὸν νὰ λύ-
σωσι τὸ ζῆτημα ἄλλως. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν
νὰ ἔκλεγῃ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὑπὲν αὐτῶν καὶ μό-
νον ἐν Κ/πόλει καὶ νὰ σταλῇ ἐκεῖθεν εἰς Κύ-
προν. Τὴν λύσιν αὐτὴν ἀπέκρουσαν οἱ Κιτια-
κοί, διατείνομενοι δτὶ δὲν ἔζητησαν νὰ τοὺς
ἔκλεξουν ἐκεῖνοι Ἀρχιεπίσκοπον, ἀλλὰ νὰ βοη-
θήσουν τοὺς Κυπρίους νὰ ἔκλεξουν ἐπὶ τόπου
κατὰ τὰ ἑαυτῶν θέσμια τὸν πρωθιεράρχην των.
Οἱ Κυρηνειακοὶ τούναντίον νῦν ἐδέχοντο ἀσμέ-
νως τὴν τοιαύτην ἐπέμβασιν τῶν ἐκκλησιῶν. Ὁ
λόγος τοῦ φαινομένου τούτου ἦτο διότι ἀπε-
κλείετο ὁ Κιτίου, ἦτο δὲ τοῦτο γνωστόν.

Καὶ ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν Πατριαρχῶν ἐματαιώθη πρὸ τῆς ἀντιστάσεως τῶν Κιτιακῶν καὶ τῆς ἀναφυείσης μεταξὺ τῶν Ἰδίων Πατριαρχῶν διαφωνίας, τοῦ Πατριάρχου Ἀλέξανδρείας ἀναγνωρίσαντος δίκαιον εἰς τὴν ἔνστασιν τῶν Κιτιακῶν καὶ ἐν τέλει ἀποχωρήσαντος.

Ἐμενεν οὕτως ἔκτοτε τὸ ζῆτημα ἐκκριμένος,
ὅτε κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος οἱ ἔλληνες βου-
λευταὶ τῆς Κύπρου παρουσίασαν νομοσχέδιον
πρὸς ἐπιψήφισιν εἰς τὸ N. Συμβούλιον, δι' οὗ
ψηφιζομένου θὰ ἐπεβάλλετο ἡ ἐκλογὴ Ἀρχι-
πισκόπου. Τοῦτο ἐτάραξε τὴν Σύνοδον τοσούτῳ
μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι
θὰ ἐδέχετο τὸ νομοσχέδιον. Ἀπέναντι τῶν πα-
ραστάσεων τῆς Συνόδου κατὰ τοῦ νομοσχε-
δίου καὶ τῆς ἐπιμονῆς τῶν ἀλλών ὑπὲρ αὐτοῦ,
ὅτι Ἀρμοστὴς ἐκάλεσεν ἀμφοτέρας τὰς μερίδας
νὰ συμπράξωσι, δηλώσας ὅτι ἡ Κυβέρνησις
δὲν θὰ ἀνθίστατο καὶ εἰς τὴν καθοδον τῶν
Ἐξάρχων, ἀν οἱ πρὸς τοῦτο πρόσκλησις προ-
ήρχετο ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Μητροπολιτῶν. Τοῦτο
δὲ καὶ ἐγένετο. Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ πολιτικὴ
ἀρχὴ δὲν παρίσταται ἡ ὡς ἀπλοῦς θεατῆς,
μόνον δικαίωμα ἔχουσα νὰ εἴπῃ αὕτη τὸ κα-
λῶς ἔχειν μετὰ τὴν ἐκλογῆν.

Συνεπείᾳ τῆς κοινῆς αὐτῆς προσκλήσεως κατῆλθον εἰς Κύπρον ἀπὸ μηνῶν ἥδη δὲ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας αὐτοπροσώπως, δὲ Ἀγχιάλου ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ καὶ δὲ Ἀρχιμανδρίτης Μεταξάκης ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἱεροσολύμων.

Μετὰ μακρὰς συζητήσεις καὶ μελέτην τοῦ

ζητήματος κατέληξαν ἐσχάτως εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ προσέλθῃ καὶ προεδρεύῃ τῆς Συνόδου δὲ Κιτίου, καὶ ἡ Σύνοδος νὰ προβῇ εἰς τὰ τῆς ἔκλογῆς ὥσανεὶ ἀπέμνησκε νῦν δὲ Ἀρχιεπίσκοπος. Ἐπὶ παντὸς ζητήματος διαφωνίας θ' ἀπεφάσιζον ἀνεκκλήτως οἱ Ἐξαρχοι. Οὕτως ἥλπισαν διτὶ τὸ ζήτημα ἐπὶ τέλους θὰ ἐλύτεο. Δυστυχῶς ἐν τῇ Συνόδῳ ἀνεψύνσαν αἱ αὐτὰ πάλιν διαφωνίαι. Οἱ Συνοδικοὶ ἀπήτησαν ἀπὸ τὸν Κιτίου νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν Σύνοδον ὡς κανονικὴν καὶ τὰς πρᾶξεις αὐτῆς κανονικάς. Ὁ Κιτίου ἀπεικούμην καὶ ἰσχυρίσθη διτὶ τὸ μόνον καθῆκον τῶν ἦτο νὰ διατάξωσι τὰ τῆς ἔκλογῆς. Πρὸ τοῦ νέου ἀπροχωρήτου τῆς Συνόδου ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν Πατριαρχείων εὑρέθη καὶ αὕτη διαφωνοῦσα καὶ μὴ δυναμένη, τό γε νῦν ἔχον νὰ προβῇ εἰς ὁρισμένην ἀπόφασιν. Ὁ Φώτιος λέγεται διτὶ προτείνει νὰ προβῶσιν αὐτοὶ οἱ Ἐξαρχοι εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐγκυλίου ἔκλογῆς. Ὁ Οἰκουμενικὸς ἀποστέρεγει τοῦτο προτιμῶν τὸ παλαιὸν αὐτοῦ σχέδιον τῆς ἔκλογος τούτου ἔξωθεν. Τὶ γενήσεται;

εκλογῆς τριτοῦ εἰσιτού, Τι γενησεῖται,
Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰ πα-
ρασκήνια· εἶνε δῶμας γνωστὸν ὅτι ὁ Οἰκουμε-
νικός ἀντιπαθεῖ τὸν Κιτίου, δὲν συμπαθεῖ πολὺ
καὶ πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ δὲν θὰ ἔβλεπε δυ-
σαρέστως τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποστολῆς του εἰς
Κύπρον, ἀφ' οὗ μάλιστα προηγήθη ἡ ἀποτυ-
χία ὅτε κατ' ἀρχὰς οὗτος εἶχε τὴν πρωτο-
βουλίαν. Διὰ τὸν 'Αγχιάλου ἐλέχθη ὅτι ἔχει δ
ἴδιος βλέψεις ἐπὶ τοῦ 'Αρχιεπισκοπικοῦ θρό-
νου. 'Αρδής καὶ ἀπαίσιος κυκεών!

Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εἶνε ὅτι ἐπὶ ἔλευθέρων ἐκλογῶν ὁ Κιτίου ἔχει ἡσφαλισμένην τὴν ἐπιτυχίαν. Αὐτός τε ἄρα καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δὲν θέλουσιν ἄλλο ἢ ἐκλογάς. Οἱ ἐναντίοι αὐτοῦ γνωρίζοντες ἐπίσης τοῦτο, πᾶν ἄλλο δέχονται ἢ ἐκλογάς. Ὑπέρ τίνος τὸ δίκαιον;

Αλλὰ καὶ πῶς δύναται καθαρῶς ἐκλογικὸν ζήτημα νὰ μὴ λυθῇ δι' ἐκλογῆς; Καὶ ἡ Κύβερνησις δὲ ἔχει ἥδη δεδηλωμένην γνώμην ὃπερ νέας ἐκλογῆς, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅτι δὲν θὰ ἀναγνωρίσῃ Ἀρχιεπίσκοπον ἢ ἐκεῖνον ὃν ἥθελεν ἐλευθέρως ἀναδείξῃ ὁ κλῆρος καὶ λαὸς κατὰ τὰ ἀνέκαθεν θέσμια.

Τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι ἐκτὸς τῆς γαγγοράίνη-
ῆν ἐγέννησεν ἐν τῇ νήσῳ τὸ Ἀρχεπισκοπι-
κὸν ξήτημα, κατέδειξε καὶ τὴν σαδρότητα τῶν
δεσμῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐκλησιῶν καὶ τὴν ἀνι-
κανότητα αὐτῶν περὶ τὴν διεξαγωγὴν γενικῶν
ξητημάτων ὑψίστου ἐνδιαιφέροντος. Κατέδειξε
ἐπὶ πλέον ὅτι τὰ προσωπικὰ τίθενται ὑπεράνω

τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ παρ' ἐκείνων ἔτι οἵτινες ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των ὄφειλον νὰ εἶνε ἀνώτεροι προσωπικῶν.

Ο μέλλων ἴστορικὸς θὰ ἔχῃ νὰ κακίσῃ πολλὰ τὰ διοῖα ἐνταῦθα παρασιωπῶνται.

ΒΥΦΦΟΝ

'Επὶ τῇ διακοσιετηρίδι τῆς γεννήσεως του 7 Σεπτεμβρίου 1707

Σύγχρονος τοῦ Βολταίρου, τοῦ Διδερό καὶ τοῦ Ρουσσώ, ἀνθρωπος τοῦ δεκάτου ὅγδου αἰῶνος καὶ μάλιστα τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ὅγδου αἰῶνος, ὁ Βυφόν δὲν ἥσκοληθη οὔτε μὲ τὴν πολιτικήν, οὔτε μὲ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν, οὔτε μὲ τὸ θέατρον, οὔτε μὲ τὴν μυθιστοριογραφίαν, οὔτε μὲ τὴν θεολογίαν. Δὲν ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τῶν 'Εγκυλοπαιδικῶν, δὲν ἀνήκει εἰς τοῦτον ἢ εἰς ἐκεῖνον τὸν πολιτικὸν ἢ φιλοσοφικὸν κύκλον ἢ σύλλογον, δὲν ἀνήκει καν εἰς μίαν κοσμικὴν αἰθουσαν, δὲν ἥτο καν ἀνθρωπος τῶν αἰθουσῶν, δὲν ἥτο καν ἀνθρωπος «πνευματώδης», οὔτε ἥθλησε νὰ εἶνε. Οἱ μεγαλύτεροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του ἔχουν τὰς μικράς των τέρψεις καὶ τοὺς ἀστεῖσμούς των, αὐτὸς δὲν ἥτος δ Μοντεσκιέ, ὀλιγάτερον χυδαίους ἀπὸ τοὺς τοῦ Βολταίρου ἢ τοῦ Διδερό, ἀλλ' ἀρκετὰ πάντοτε ἐλευθεριάζοντας καὶ ἐκλελυμένους. Ο Βυφόν ποτὲ δὲν ἐσκέψθη νὰ γράψῃ «Ἐπιστολὴν ἐξ Ἀιτῆς» ἢ ἔνα «Ναὸν τῆς Λέσβου», οὔτε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, νὰ διαβάσῃ μίαν δύοις φύσεως σελίδα ἀπὸ ἐκείνας ποὺ ἐγράφοντο γύρω του.

Ἐν μέσῳ δεκάτῳ ὅγδῳ αἰῶνι ἔζησε μέσα εἰς τὸν Βασιλικὸν Κῆπον. Εἶνε δύσκολον ν' ἀνήκῃ κανεὶς ὀλιγάτερον εἰς τὴν ἐποχήν του ἀπὸ δι, τι ἀνήκει αὐτός. Δὲν ἀνήκει εἰς ὀρισμένην ἐποχήν. Προσέλαβε κάτι ἀπὸ τὴν φύσιν τὴν ὁποίαν ἐμελέτα· ζῇ ἐν τῷ ἀπεριορίστῳ χρόνῳ· ἡ πνευματική του ζωὴ ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ ἡ γῆ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸν ἥλιον ἔως εἰς τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ ἀνθρωπός εἶνεφανίσθη ἐπὶ τῆς γῆς, ἵσως ἔως εἰς τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ ἀνθρωπός ὠργανώθη εἰς κοινωνίαν, ἀλλ' οὐχὶ πέραν αὐτοῦ. Καὶ ἀπὸ δι, τι συνέβη ἀπὸ τότε φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἥξεν όργη τίτοτε ἢ μᾶλλον ἥξεν όργη πολὺ καλὰ δι, τι δὲν συνέβη ἀπολύτως τίποτε.

Ἄριθμεῖ κατὰ χιλιάδας αἰῶνων, καὶ μόνον ἀπὸ τῆς ἐμφαγίσεως ἐνὸς εἰδούς ἔως εἰς τὸν

Πάντως δμως ἡ ἀλγεινὴ ἐντύπωσις θὰ μετριασθῇ ἀν καὶ κατὰ τὴν ἐσχάτην αὐτὴν στιγμὴν ἐπιτευχθῇ διὰ τῶν ἐκπλησιῶν, καὶ ἐντὸς τοῦ οἰκογενειακοῦ μας οὕτως εἰπεῖν κύκλου, ἡ λύσις τοῦ περιλαλήτου ζητήματος. Τὸ εὐχόμεθα.

ΣΤΑΡ

αὐτῶν, παρατηροῦσα αὐτὰ καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰ κατανοήσῃ. Εἰργάσθη οὕτως ἐπὶ πεντάκοντα ἔτη, ἐγερόμενος λίγων ἐνωρὶς χωρὶς νὰ δίδῃ καμίαν προσοχὴν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, εἴτε εἰς ἐπικρίσεις, εἴτε καὶ εἰς ἐπαίνους διότι, ἀπαξ διὰ παντός, ἀπένειμεν δὲν ἰδιος εἰς τὸν ἑαυτόν· τον ἐλευθερώτατα τοὺς ἐπαίνους ἐκείνους τῶν ὄποιων ἐνόμιζεν δι, τοῦ ἥτιος, καὶ δὲν θὰ ἥτο πολὺ εὐπρόσδεκτος ἐκείνος δὲν ὄποιος θὰ τοὺς ἐπηγένεται δι, τοῦ ἑλάτοντος.

Τὸ βάθος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἥρεμος ἐνεργητικότης, ἡ καρτερία, ἡ διορατικότης καὶ ἡ ἀνευδοκίας δηλαδὴ ἀνευδοκίας ὑπερηφάνεια. «Ἀρκετὴ μεγαλοφυΐα, πυλλὴ μελέτη, ὀλίγη ἐλευθερία τοῦ πνεύματος», εἶπεν δὲν ἥτος κάποτε διμιλῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων αἱ ὄποιαι εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν φυσιοδίφην· καὶ ἰδοὺ δ ὁ δοισμὸς τοῦ Βυφόν διατυπωθεὶς ἀπὸ τὸν ἥτον Βυφόν. «Ἄς ἐντείνωμεν μόνον διλύγον τοὺς δρους καὶ ἀς εἴπωμεν.

«Μία μεγάλη μεγαλοφυΐα καὶ μία ἐλευθερία σκέψεως ποὺ ἀπὸ αὐτὴν δὲν ἥξεν ωρ νὰ ὑπῆρξε συναρεσκείας. Εὑρε τὴν ζωὴν θαυμαστῶς καλὴν ἀφοῦ εἶχε «μίαν ψυχὴν πρὸς τὸ εἰδέναι» καὶ ἀφοῦ ὑπάρχουν περισσότερα πράγματα πρὸς γνῶσιν ἀπὸ δσα ἥμπορει κανεὶς νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ διάστημα μιᾶς ζωῆς. Δὲν ἥσθανθη τὴν ἀνάγκην τοῦ αἰσθάνεσθαι· καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ εἰδέναι δὲν τὸν κατέλιπεν οὔτε στιγμὴν καθ' δλον αὐτοῦ τὸν βίον. Τὸ ἀπόρρητον τῆς κατὰ φύσιν ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ εἰδέναι ἀποκαλυφθῇ, καὶ ἡ εὐτυχῆς εἰμαρμένη του τοῦ κατέστησεν ἐφικτὸν νὰ διαγάγῃ τὴν ζωὴν του ὑπὸ τοὺς ὁραιοτέρους καὶ εὐγενεστέρους δρους.

Εἶνε πολὺ μεγάλος ἐπιστήμων. Καμία ἀπὸ τὰς ἰδιότητας τοῦ ἐπιστήμονος δὲν τοῦ ἔλειψεν οὔτε ἡ κλίσις πρὸς τὴν παρατήρησιν καὶ ἡ ὑπομονὴ περὶ τὴν παρατήρησιν· οὔτε δ μόχθος δ τεράστιος, δ συνεχῆς καὶ ἥρεμος οὔτε τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως οὔτε ἡ σαφήνεια οὔτε ἡ ἔλλειψις τοῦ πάθους καὶ τῆς προκαταλήψεως· οὔτε ἡ ἐπιστημονικὴ φαντασία, δηλαδὴ ἡ δύναμις τῆς γενικεύσεως καὶ τῆς ὑποθέσεως οὔτε ἡ ψυχοφυΐα χάρις εἰς τὴν δοτίαν ἐθεώρει τὰς γενικεύσεις ὡς ἀπλᾶς ὑποθέσεις, καὶ τὰς ὑποθέσεις ὡς ἀπλᾶς διευκολύνσεις τῆς ἐργασίας, ἔχουσας πάντοτε χαρακτῆρα προσωρινὸν καὶ πάντοτε προωρισμένας νὰ ἐγκαταλειφθῶσι μίαν ἡμέραν· οὔτε ἡ δύναμις τοῦ διαμορφόνειν συστήματα· οὔτε ἡ περιφρόνησις πρὸς τὰ συ-

Νέος, ἥτο μᾶλλον μαθητικὸς καὶ γεωμέτρης. Διορισθεὶς διευθυντής τοῦ Βασιλικοῦ Κῆπου καὶ συλλογιζόμενος τὸν Λινναῖον, ἀπεφάσισε καὶ κατηγορίσθη εἰς τὴν Φυσικὴν Ιστορίαν, δηλαδὴ εἰς δλον τὸν Κόσμον, ἔξαιρεσε παντὸς δι, τι μηδαμινὸν καὶ ἀνάξιον λόγου, εὐρέθη ἐν ἀνέσει καὶ δὲν ἀπεμακρύνθη πλέον ἀπὸ αὐτὴν. Τὸ πᾶν τὸν ἐδέσμενεν ἐκεὶ καὶ δὲν ἐγώριζε ποτὲ τίποτε, τόσον ἐντὸς δσον καὶ ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, τὸ δοτίον νὰ τὸν ἀποτρέψῃ.

Διότι ἔὰν διετέλει ἐκτὸς τοῦ αἰῶνος του, ἥτο ἐπίσης ἐκτὸς τῆς ιστορίας καὶ οὔτε ἀπὸ τὴν παραδόσιν ἐδεσμεύετο οὔτε ἀπὸ τοὺς νεωτερισμοὺς εἰλκύνετο, καὶ ἡ ἀλήθευτα εἶνε δι, τι πράγματα καθιερωμένα ἡ πράγματα καινὰ ἥσαν λέξεις αἱ δοποῖαι δὲν εἶχαν δι, τοῦ κανένεις εἰς τὴν σημασίας.

Ἡθελε νὰ εἶνε, καὶ ἥτο σχεδόν, ἀπλῶς καὶ μόνον μία διάνοια ἐνώπιον τῶν αἰῶνων

πὸν; φαίνεται ἐφωτῶν ἐπιζητοῦσι τὴν ἥδονήν, ἐνῷ ἔχουν τὴν εὐτυχίαν. «Ἡ εὐτυχία εἶνε μέσα μας μᾶς ἐδόθη· ἡ δυστυχία εἶνε ἐκτός μας καὶ τὴν ἐπιζητοῦμεν». Ἡ εὐτυχία εἶνε ἡ κατάκτησις τοῦ ἑαυτοῦ μας, καὶ ἡμεῖς δὲν σκεπτόμεθα ἡ πῶς νὰ ἔξελθωμεν ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας. «Θέλομεν νὰ μεταβάλωμεν αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς ἡμῶν· δὲν μᾶς ἐδόθη ἡ πρὸς τὸ εἰδέναι καὶ δὲν ἐννοοῦμεν νὰ τὴν χοησιμοποιήσωμεν ἡ εἰς τὸ αἰσθάνεσθαι». Καὶ ἐκ τούτου προκύπτει δι, τοῦ ἀνθρώπων διατελοῦσιν εἰς σχεδὸν διηγητικότης, ἡ καρτερία, ἡ διορατικότης καὶ ἡ ἀνησυχίας δηλαδὴ ἀνησυχίας ὑπερηφάνεια. «Ἀρκετὴ μεγαλοφυΐα, πυλλὴ μελέτη, ὀλίγη ἐλευθερία τοῦ πνεύματος», εἶπεν δὲν ἥτος καποτε διμιλῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων αἱ ὄποιαι εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν φυσιοδίφην· καὶ ἰδοὺ δ ὁ δοισμὸς τοῦ Βυφόν διατυπωθεὶς ἀπὸ τὸν ἥτον Βυφόν. «Ἄς ἐντείνωμεν μόνον διλύγον τοὺς δρους καὶ ἀς εἴπωμεν.

Τὸ βάθος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἥρεμος ἐνεργητικότης, ἡ καρτερία, ἡ διορατικότης καὶ ἡ ἀνησυχίας δηλαδὴ ἀνησυχίας ὑπερηφάνεια. «Ἀρκετὴ μεγαλοφυΐα, πυλλὴ μελέτη, ὀλίγη ἐλευθερία τοῦ πνεύματος», εἶπεν δὲν ἥτος καποτε διμιλῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων αἱ ὄποιαι εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν φυσιοδίφην· καὶ ἰδοὺ δ ὁ δοισμὸς τοῦ Βυφόν διατυπωθεὶς ἀπὸ τὸν ἥτον Βυφόν. «Ἄς ἐντείνωμεν μόνον διλύγον τοὺς δρους καὶ ἀς εἴπωμεν.

Τὸ βάθος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἥρεμος ἐνεργητικότης, ἡ καρτερία, ἡ διορατικότης καὶ ἡ ἀνησυχίας δηλαδὴ ἀνησυχίας ὑπερηφάνεια. «Ἀρκετὴ μεγαλοφυΐα, πυλλὴ μελέτη, ὀλίγη ἐλευθερία τοῦ πνεύματος», εἶπεν δὲν ἥτος καποτε διμιλῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων αἱ ὄποιαι εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν φυσιοδίφην· καὶ ἰδοὺ δ ὁ δοισμὸς τοῦ Βυφόν διατυπωθεὶς ἀπὸ τὸν ἥτον Βυφόν. «Ἄς ἐντείνωμεν μόνον διλύγον τοὺς δρους καὶ ἀς εἴπωμεν.

στήματα εύθυνς ὡς ἐννοοῦν νὰ θεωροῦνται ὡς δόγματα ἀκλόνητα καὶ νὰ δεσμεύουν τὸ ἀν-ἀνθρώπινον πνεῦμα τὸ δποῖον τὰ παρήγαγεν.

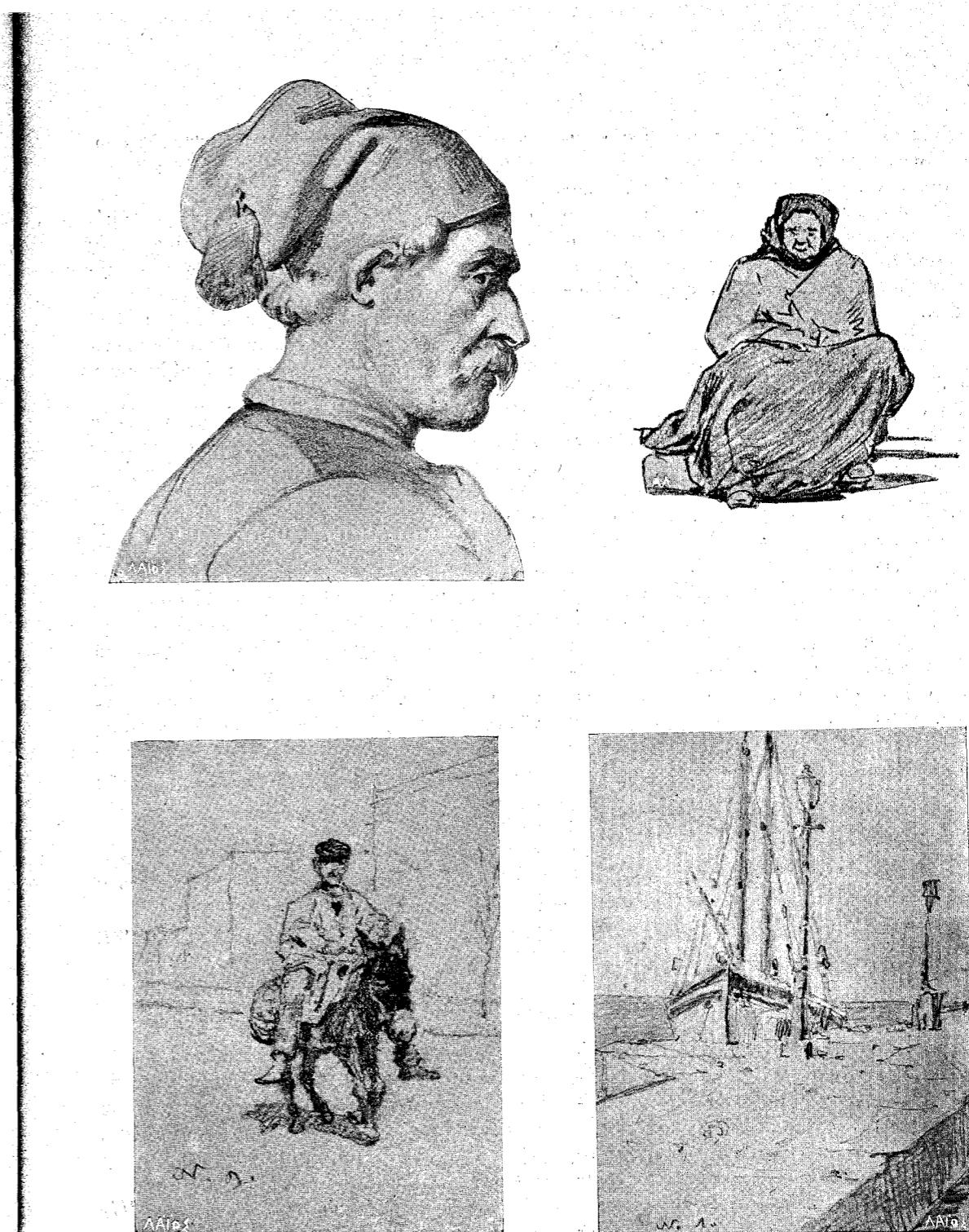
Ὑπὸ τὴν ἐπιστημονισὴν ἔποιψιν, χωρὶς νὰ ἥμεδα τὸ παράπαν ὑπερβολικοί, διφεύλουμεν νὰ εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι διὸ Βυφφὸν εἶνε ἡ μεγαλειτέρα χρονολογία ἐν τῇ ἴστορᾳ τῆς γενικῆς ἐπιστῆμης ἀπὸ τοῦ Descartes μέχρι τοῦ Καρόλου Δαρβίνου. Εἶνε δὲ διδάσκαλος κοὶ δὲ ὑποκινητής, Auctor, ὁ ἀναγνωρίζομενος παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, τοῦ μεγάλου μας Λαμάρκ καὶ τοῦ Ζοφφρουά δὲ Σαίντ-Ιλαί. Εἶνε δὲ ἀνὴρ δὲ δποῖος ὑπεκίνησε πάσας τὰς ἰδέας μὲ τὰς δποῖας ἡ νεωτέρα ἐπιστῆμη προέβη εἰς συστήματα ἡ εἰς ἔξηγήσεις τῆς φύσεως. Ἡννόησε τὰ πάντα, ἡ προησθάνητη τὰ πάντα. Ἐφερεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ, τούλαχιστον ἐν σπέρματι, ὅλα τὰ συστήματα, καὶ δὲν παρεδέχθη τοιαῦτα τὰ δποῖα φαίνονται ἀποκλειόμενα ἀμοιβαίως ἡ τῶν δποίων ἀπόκειται εἰς ἀπώτερον ἵσως μέλλον δὲ συμβιβασμός, ἔπραξε τοῦτο διότι, κατέχων εἰς ὑψιστον βαθμὸν τὸ πνεῦμα τῆς γενικεύσεως χωρὶς καὶ νὰ κατέχεται ὑπὸ αὐτοῦ, προέβαλεν εἰς τὸν ἔαυτόν του ἐναλλὰξ πλῆθος ἰδεῶν χωρὶς νὰ θεωρῇ ἔαυτὸν δεσμευμένον μὲ καμμίαν ἀπὸ αὐτάς, μιμούμενος αὐτὴν τὴν ἐπιστῆμην ἡ δποία ὑποβοήθειται προσκαίρως ἀπὸ μίαν ὑπόθεσιν καὶ δὲν θεωρεῖ ἔαυτὴν ὑπόχρεωμένην νὰ τὴν διατηρήσῃ.

Ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ἔποιψιν, δὲ τι ἔγραψεν εἶνε τὸ ὠραιότερον ἔπος τὸ δποῖον ἔγραφη ἐν Γαλλίᾳ. Εἶνε οὗτος τούλαχιστον, δὲ μέγιστος τῶν ποιητῶν τοῦ δεκάτου ὄγδοου αἰῶνος, καὶ ἔπειτεν δὲ δέκατος ὅγδοος αἰῶνα νὰ ἔχῃ τὰς ἀλίσεις τὰς δποῖας γνωρῶμεν δύσον ἀφορᾶ τὴν ποίησιν διὰ νὰ μὴ τὸ ἀντιληφθῆ καθόλου. Τὸ ἔργον του εἶνε ἀπὸ ἔκεινα τὰ δποῖα εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἔγραφοντο εἰς στίχους, ὡς ἔπη Ἱερά. Ἐν Γαλλίᾳ, ἔγραφη εἰς τὸν πεζὸν λόγον (διὰ τὸ δποῖον ὑπὸ τινας ἐπόψεις πρέπει νὰ χαίρωμεν) διότι ἡ ψευδοκλασσική καλαισθησία εἶχεν οἰονεὶ ἀναστρέψῃ τὰ πράγματα, καὶ ἐπιφυλάττουσα τὴν στιχουργίαν διὰ τὴν περιγραφὴν γελοίου συμποσίου ἡ διὰ τὴν ἀσθένειαν κανενὸς κυναρίου, παρέπεμπε φυσικὰ εἰς τὸν πεζὸν λόγον τὴν περιγραφὴν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς γενέσεως τῶν ὄντων. 'Αλλ' ἀδιάφορον, καὶ δὲ Βυφφὸν ἔγραψεν οὐχ ἥττον τὸ De naturae rerum ἴμῶν. Τὸ ἔγραψε μετὰ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπιστῆμην πάθους μεθ' οὐ καὶ δὲ Λουκρήτιος, χωρὶς τίποτε ἀπὸ τὸ κυρίως καλούμενον «πάθος» καὶ τὴν δδυ-

νηρὰν καὶ τραγικὴν εὐαισθησίαν τὴν δποίαν δὲ μέγας ποιητῆς κατέλιπεν ἐν τῷ βιβλίῳ του.

Διότι δὲ Βυφφὸν χωρὶς νὰ εἴνε περισσότερον ἐπιστήμων, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐποχήν, ἀπὸ τὸν Λουκρήτιον, εἴνε πολὺ περισσότερον «δὲ ἐπιστήμων». Ἐχει τὴν ἀμεροληψίαν, τὴν γαλήνην, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ ἀνθρώπου δὲ δποίας δὲν ἀγαπᾷ ἡ νὰ μανθάνῃ, νὰ κατανοῇ καὶ νὰ κάμνῃ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἐννοοῦν, καὶ δὲ δποίος παρατηρεῖ τὰ ὄντα διὰ νὰ τὰ ἐννοήσῃ, οὐχὶ δπως ἔξαναστῇ κατ' αὐτῶν ἀλλ' οὔτε καὶ δπως μεταχειρισθῇ τὸν τρόπον καθ' ὃν θὰ τὰ ἐννοήσῃ ὡς ἐπιχείρημα καθ' οἰουδήποτε. Καθὼς δὲν θέλει νὰ ζητοῦνται τελικὰ αἴτια ἐν τῇ φύσει, ἀντάξιος τοῦ προτύπου του καὶ συμμορφούμενος μὲ αὐτό, δὲν ἔχει καὶ αὐτός, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, τελικὰ αἴτια, ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐπιστήμην διὰ τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τὸ δποῖον τὸν ἀπασχολεῖ δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν ἀπὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον. Συμμετέχει τῆς ἀναλοιώτου γαλήνης τοῦ προτύπου του· ἡ περιλάλητος ἔπιγραφή «Majestati naturae par ingeniūm» εἶνε ἀκόμη δικαιοτέρα ἡ δσον ἐνόμισεν διότι ἥτο, καὶ τοὺς Templa Serena τοῦ Λουκρήτιου δὲ Βυφφὸν τοὺς κατώκησε.

Θὰ ἡδύνατό τις γὰ εἰκάσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰς φιλολογικὰς ἰδέας τοῦ Βυφφὸν ἀπλῶς καὶ μόνον ἀφοῦ γνωρίσῃ τοὺς κυριωτέρους χαρακτῆρας τοῦ ὑφους του. Τὸ ὑφος τοῦτο εἶνε τὸ δητορικὸν ὑφος, ἡ διὰ νὰ ἥμεδα ἀκριβέστεροι, τὸ ὑφος τῆς ὠητορικῆς διηγήσεως ἡ ἐκθέσεως, δηλαδὴ οὐχὶ τὸ ὑφος τοῦ δητορικος ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος, ἀλλὰ τὸ τῆς «διδασκαλίας» γινομένης ὑπὸ ἀνδρὸς φυσικῶς εὐγλώτου. Εἶνε μεθοδικόν, σοβαρόν, μετρημένον, ἐπιβλητικόν, μεγαλοπρεπὲς καὶ εὔρυθμον. Δὲν εἶνε οὔτε ἀπὸ τὰ ζωογονούμενα ὀπὸ ζωηρὸν πάθος, οὔτε γοργὸν καὶ πολεμοχαρὲς ὡς τὸ τῆς λογομάχου πολεμικῆς. Εἶνε τὸ ὑφος καθηγητοῦ δὲ δποίος εἶνε μεγαλοφυής. Ἰδοὺ ἀκριβῶς τί ἥκθη δὲ Βυφφὸν νὰ συστήσῃ ὡς ὑφος τέλειον, ἡ προσεγγίζοντας εἰς τὴν τελειότητα· διότι δσάκις λογογράφος ὑπέρτερος σκέπτεται νὰ χαράξῃ διὰ τοὺς ἄλλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης τοῦ γράφειν, κάμνει ἀπλῶς τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν λογισμένην ἔκθεσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ λογογραφικῶν ἀρετῶν. Αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὸν Βυφφὸν γράψαντα τὸν Περὶ Ὅφους λόγον. Ως εἶπεν ἔξαιρετως δὲ Βιλλεμαίν, δὲ λό-

ΤΑ ΤΗΝΙΑ—ΣΚΙΤΣΑ Ν. ΛΥΤΡΑ

γος αὐτὸς δὲν εἶνε ἡ μία «κάπως ἐπιτηδευμένη ἐκμυστήρευσις» τοῦ Βυφρόνη περὶ τῆς Ιδίας αὐτοῦ φιλολογικῆς μεγαλοφύΐας, καὶ καλῶς θὰ πρόξῃ τις μὴ βλέπων ἐν αὐτῷ ἢ τούτῳ καὶ μόνον, ἐπωφελούμενος ἐν ταῦτῷ τῶν δοκιμωτάτων περὶ τὰς λεπτομερεῖας μαθημάτων καὶ τῶν βαθυτάτων σκέψεων τὰς ὅποιας διαλαμβάνει.

* * *

· Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βυφόδον ὡς ποιητοῦ δὲν
ὑπῆρχεν ὀλιγώτερον μεγάλη τῆς συμβολῆς αὐ-
τοῦ ὡς ἐπιστήμονος εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ἀν-
θρωπότητος.

Τὴν μεγαλειτέραν ποιητικὴν ἰδέαν τὴν ὅποιαν ἔσχεν ὁ δέκατος ὅγδοος αἰώνων αὐτὸς τὴν ἔσχε καὶ τὴν ἐξέφρασε. Τὸ δὲ ληγήθες μεγαλειόν τῆς φύσεως αὐτὸς τὸ ησθάνθη. “Οταν ἀναζητοῦνται αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ αἰσθήματος τῆς φύσεως, ἀν τὸ ποτεθῆ στι τὸ αἴσθημα τοῦτο ἔχῃ ἀρχάς, εἶνε παράδοξον ὅτι εὑρίσκεται ἀμέσως ὁ Ἄρουσσῶ καὶ δὲν εὑρίσκεται ποτὲ ὁ Βυφφόν. Πρέπει ἀπὸ τὸν Βυφφόν νὰ μὴ ἔχῃ κανεὶς διαβάσῃ παρὰ τὸν Μνιοτρόχιλον ἢ τὸ Καγκονόρον διὰ νὰ συμβαίνῃ ἡ λήθη αὐτῇ. Ή ἀλήθεια δι' ἐκεῖνον ποὺ ἐδιάβασε τὰς “Ωρας τοῦ” *Ἐτονος*, εἶνε ὅτι τὸ μέγα αἴσθημα τῆς φύσεως ἐνυπάρχει εἰς τὸν Βυφφόν, καὶ ὅτι ἡ ἐπαίσθησις, ἐξαισία ἄλλως τε, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐπαίσθησις τῆς φύσεως ἐνυπάρχει εἰς τὸν Ἄρουσσῶ. Τὴν με-

γάλην δοττασίαν, τὴν μεγ λην ἀντίληψιν τῆς αἰωνίας δυνάμεως ή δποία ἔπλασε τὸν κόσμους ἡμῶν καὶ τὸ ἀείποτε παρὸν αἴσθημα τῆς μυστηριώδους αὐτῆς ιστορίας τῆς ἀναγεγραμμένης εἰς τὰς κλιτύνας τῶν δρέων καὶ εἰς τοὺς βράχους τῶν ἀκτῶν, παρὰ τῷ Βυφφόν τὰ εὑρίσκομεν εἰς ἐκάστην σελίδα, καὶ νὰ ἥσθε πεπιεισμένοι ὅτι ή φράσις τοῦ Σατωρβιάνδου περὶ τῶν «ἀρχαίων παραλίων τῶν θαλασσῶν» εἶνε φράσις ἀνδρὸς ὁ ὅποιος ἐδιάβασε τὸν Βυφφόν.

’Αληθῶς εἰπεῖν, τὰ τέλη τοῦ δεκάτου δύδούν
αἰῶνος παρέσχον τρεῖς ποιητὰς οἵ δόποιοι εἶνε
δ Βυνφόν, δ Ρουσσώ καὶ δ Χενιέρος, καὶ
οἱ τρεῖς ἀνίσως, ἔσχον εἰς τὰ προϊόντα τῆς
φαντασίας τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος αἰσθη-
τὴν ἐπέκτασιν τῆς σκέψεως αὐτῶν. Ο Ρουσ-
σώ ἦνοιξε πάλιν, καὶ περισσότερον ἀπὸ δ, τι
ἐπρεπε, διάπλατα τὰς πηγὰς τῆς εὐαίσθησίας.
Ο Βυνφόν ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν
ἰστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν τῆς φύσεως καὶ
τοὺς ἑκάλεσε νὰ ἐμποτισθοῦν ὑπὸ δλων αὐτῆς
τῶν μεγαλείων. Ο Χενιέρος ἐπανεῦρε τὴν ἀν-
τίληψιν τοῦ ἀρχαίου κάλλους καὶ θὰ ἀπαντήσῃ
τις τὰς τρεῖς αὐτὰς μεγάλας ἐπιδράσεις εἰς τὸν
Σατωβριάνδον. Καὶ ἀφοῦ ενδιόσκονται αὗται
εἰς τὸν Σατωβριάνδον, ἥξενύρετε ἀρκετὰ δτι δλος
δ αἰῶν εἰς τὸν δποιον ἀνήκομεν, μετέλαβεν αὐ-
τῶν καὶ μέχοι τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν δποιαν
ἀνεφάνη ἥ καλουμένη πραγματικὴ σχολή, δ
δεαλισμός, ἔπεικολούμθησε γὰ τὰς διατορᾶς

[Μετάφρ. Χ. Θ. Δ.] ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΦΑΓΚΕ
Μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας

ΒΥΦΦΟΝ ΚΑΙ ΛΑΦΟΝΤΑΙΝΟΣ

Τὸ ἔργον μου, εἶπεν ὁ Λαφονταῖνος, εἶνε εὐ-
ρυτάτη κωμῳδία μ' ἐκατὸ διαφόρους πρά-
ξεις. Κωμῳδία; .. Δηλαδὴ ἔργον φανταστικῆς
ἐπινοίας; 'Αλλὰ ποιὰ εἶνε τὰ δρῶντα πρόσω-
πα τῆς κωμῳδίας αὐτῆς; Τὰ ζῶα; 'Αναμφι-
βόλως, ἀλλὰ τὰ ζῶα παίζουν διπλᾶ πρόσωπα.
Τὰ ζῶα ἐν τούτῳ ζῶα καὶ ἀνθρώποι. Τί προ-
κύπτει κατ' ἀνάγκην; "Οτι τὰ δύο πρόσωπα
συγχέονται· δτι ἐν τῷ πράγματι αὐτῷ, τὸ ἐν
ἐκ τῶν δύο ἀπορροφῆ τὸ ἔτερον καὶ δτι τὸ
ἀπορροφώμενον εἶνε πάντοτε τὸ ζῶον. Τὸ
ἔργον τοῦ Λαφονταίνου εἶνε χορὸς μεταμφιε-
σμένων! Τὰ πάθη ήμῶν τῶν ἀνθρώπων διμι-
λοῦσιν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ λέοντος, τοῦ λύ-
κου καὶ τῆς ἀλώπεκος. Τὸ δὲ ζῶον ἔξαφαντε-

ταὶ δόσοςχερῶς, δὲν ἀπομένει ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του ἡ μόνον ἡ δορά. Τὸ καταπληκτικώτερον παράδειγμα τῆς μεταμορφώσεως αὐτῆς εἶνε βεβαίως ὁ μῆνος τοῦ Ἐρωδιοῦ..

«Μίαν ἡμέραν, ἐπάνω εἰς τὰ μακρού του πόδια, ἐπήγαινε, κ' ἔγω δὲν ἦξενόρω ποῦ δ' Ἐρωδιὸς μὲ τὸ μακρὸν ράμφος τὸ προσαρμοσμένον εἰς μακρὸν λαιμόν. Ἀκολουθοῦσε τὴν ὅχθην ἐνὸς ποταμοῦ τὰ νερά ἥσαν διαφανῆ ὅπως καὶ κατὰ τὰς καλλιτέρας ἡμέρας, διὸ καὶ Κυπρῖνος ἔκαμψε χίλια δύο παιχνίδια μὲ τὸν σύντροφό του τὸν Ἀνθίαν. Οὐ Ἐρωδιὸς πολὺ εὔκολα ἤμποροῦσε νὰ ἐπωφεληθῇ. Ἀφοῦ ἥρχοντο πλησίον εἰς τὴν ὅχθην, τὸ πιηνὸν δὲν εἶχε παρὰ νὰ φαρεύσῃ. Ἄλλα ἐνόμισε, διὶ μακρίτερα θὰ

ἐκαμνε γὰρ περιμένη τὸν ἔλθη περισσοτέρα
ὅρεξις.¹ Ήτο τακτικὲς εἰς τὴν δίαιτάν του καὶ
ἔτιστον εἰς ὀρισμένας ὡρας. Μετ' ὅληγ λεπτά
ῆλθε ἡ ὅρεξις τὸ πιτηνὸν ἐπλησσαν εἰς τὴν
δχθην, εἰδὲν εἰς τὰ νερὰ Τίλλωνας οἱ ὄποιοι
ἔξηρχοντο ἀπὸ τὸ βάθη τῶν κατοικιῶν ἐκεί-
νων. Τὸ ἔδεομα δὲν τοῦ ἥρεσεν, ἐπεριμενε κάπι
τι καλλιτερον καὶ ἔδειξε περιφρόνησιν ὠσάν τὸν
ποντικὸν τοῦ ἀγαθοῦ Ορατίου. «Ἐγὼ τὰ φάγω
Τίλλωνας; Ἐγὼ δὲ Ἐρωδίδς τὸν ἔχω τόσο μη-
δαμινὴν τροφήν; Καὶ πᾶς μὲ περιοῦν»;² Τῶν
Τιλλώνων ἀπορριψθέντων εὗρε Κωδιούς. «Κω-
διούς! Εἶνι αὐτὸς φαγητὸν δι' ἓντα Ἐρωδίόν!
Νῦν ἀνοίξω διὰ τόσο μηδαμινὸν πρᾶγμα τὸ
φάμφος! Θεὸς φυλάξοι! Τὸ ἦγοιξε διὰ πολὺν
μηδαμινῶτερον. Τὰ πράγματα ἤλθαν ἔτσι ὡστε
δὲν εἶδε κανένα πλέον ψάρι. Τὸν ἐπιασε πεῖνα
ἐχάρηκε σὰν τί διαν ηὔρε ἓντα σαλιγκαράκι.

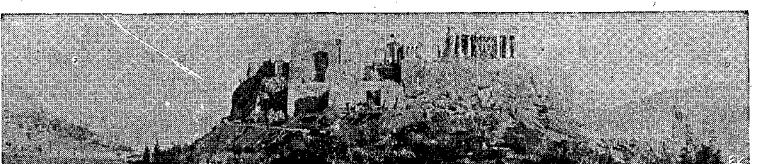
‘Οποία προσωπογραφία! Πότε κομψεύμενος, πότε κομψευμένη, μεγιστάν ἀνόρεκτος, συβαρίτης μὲ διμβλεῦαν πλέον τὴν γεύσιν, γαστρίμαργος παραχορτάτος, ἔξωγραφήμησαν ζωηρότερα καὶ καταπληκτικώτερα; Τίποτε δὲν λείπει. ‘Ο σκωπικὸς γέλως, δὲ περιφρονητικὸς μορφασμός, τὸ στόμα ποὺ κάμνει πούφ! Πρόσωπον τοῦ Μολιέρου δὲν εἶνε πληρέστερον! ‘Αλλ’, ἀπέναντι τῆς προσωπογραφίας, ἵδον τὸ πρότυπον. ‘Απέναντι τοῦ Ἐρωδιοῦ αὐτοῦ τῆς φαντασίας, ἵδον δὲ ἀληθινὸς Ἐρωδιός. ‘Απέναντι τοῦ Λαφονταίνου, ἵδον δὲ Βυφόν.

«Τὸ πιηγὸν αὐτὸν παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν εἰ-
κόνα ζωῆς ἐμπλέον ὁδύνης, ἀγωνίας. ἐνδείας.
Μή ἔχων ἡ τὴν ἐνέδραν ὡς μόνον βιοτεχνικὸν
μέσον, δ' Ἐρωδιὸς διέρχεται ὥρας, ἡμέρας ὄλο-
κλήρους εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἀκίνητος εἰς βαθὺδύν
ῶστε ν' ἀμφιβάλλῃ τις ἀν εἰνε ὅν ζωτανόν.
Ἀγαγνασμένος νὰ περιμένῃ ἵνα ἡ λεία τον ἔλθῃ
τίθεσιν μὲ τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τοῦ
πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ. Συμβαίνει εἰς τὸν
ποιητὴν δι, τι συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἡθοποιούς
του. Πορ' αὐτῷ, ὡς καὶ παρ' ἔκεινοις, ἐν τῶν
δύο προσώπων ἔξαφανίζεται ἐν τῷ ἑτέρῳ δι
κωμικὸς ποιητὴς ἀπορροφᾷ τὸν μυθογράφον.

καὶ τῷ προσενεγκθῇ ἀφ' ἑαυτῆς καὶ μὴ ἔχων εἰμὴ μίαν μόνην στιγμὴν διὰ νὰ τὴν συλλάβῃ, δύφειλει νὰ ὑφίστατοι μακρὰς υηστέας, καὶ ἐντοτε ν' ἀποθνήσκῃ ἐξ ἀστίας. Λένι ἀντέχει καὶ δὲν ζῇ ἢ διὰ πολλῆς καρτερίας καὶ πολλῆς ἐγκρατείας.

“Αθυμος καὶ ἐργητικός, ἐὰν ἔξαιρεσσή τις τὸν χρόνον τῶν νεοσσῶν, δὲν φαίνεται γνωρίζων καμμιλαν τέρψιν, οὐδὲ κάν τὰ μέσα ν' ἀποφεύγει τὴν λύπην. Μὲ τὴν μεγαλειτέραν κακοναιαίαν, μένει ἀπομονωμένος. ἀστεγός, ιστάμενος ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδὸς ἢ ἐν λίθου, παρὰ τὴν ὅχθην ρύακος, ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος ἐν τῷ μέσῳ λει- μῶνος κατακελυσμένου. Μένει οὕτως ἐκτεθει- μένος εἰς ὅλας τὰς προσβολὰς τοῦ ἀέρος καὶ εἰς τὴν μεγαλειτέραν δριμύτητα τοῦ ψύχους. Οἱ μακρότατοι πόδες τον δὲν εἴνε ἢ καλόβαθροι ἄχρηστα πρὸς δρόμον μένει δρόθισ καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀδρανείᾳ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἡμέρας· ἡ φωνή του εἴνε ἥχος μοναδικός, ἔη- ρός, δξὺς καὶ θρηνώδης· καὶ ἐπιπροσθέτως εἰς τὰς δυστυχίας τῆς ἀσθετικῆς του ζωῆς, τὸ κα- κὸν τοῦ φόβου καὶ τῆς δυσπιστίας φαίνεται ἀγνοητῶν καὶ τρομάζων μὲ τὸ τίποτε».

Όποια ἀντίθεσις! Εἶνε σχεδὸν τρομακτική! Δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ πιστεύῃ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Δὲν ἀπομένουν εἰς τὸν Ἐρωδιὸν τοῦ Λαφονταίνου ἢ μόνον οἱ μακροί του πόδες καὶ ὁ μακρός του λαιμός. Ο Λαβρυγέρος δὲν ἐπέτυχε τρομερωτέραν ἀντίθεσιν μὲ τὴν ἀντίστοιχον περιγραφὴν τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ. Συμβαίνει εἰς τὸν ποιητὴν ὃ, τι συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἥθυποιοιούς του. Παρ' αὐτῷ, ὡς καὶ παρ' ἐκείνοις, ἐν τῶν δύο προσώπων ἔξαφαντεσται ἐν τῷ ἑτέρῳ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἀπορροφᾶ τὸν μυθιγράφον.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

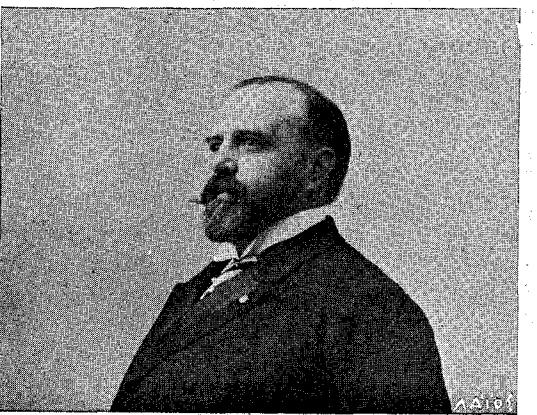
— Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ —

Δεν έχει παρέλθει πολὺς καιρός όπου τὸ ἔλληνικὸν ἐμπόριον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐκυριάρχει. Εἰς δόλους τοὺς λιμένας καὶ τὰ ἐμπορικά τῆς κέντρα εὐδισκόμενον εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, οἱ δόποιοι διηγῆγον αὐτὸν μετὰ θαυμαστῆς εὐστροφίας πνέυματος, τοὺς προσεκόμιζεν ἀδρότατα κέρδη. Εἰς τὰς σχέσεις ταύτας μάλιστα τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων μετὰ τῶν Εὐρωπαίων βιομηχάνων καὶ εἰς τὰ ἔξι αὐτῶν ὀφελήματα, ὀφελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ ὑλικὴ ἀντοχὴ τοῦ Γένους μας, ἡ δόπια σπουδαίως συνέβαλεν εἰς τὴν ἐθνικήν μας ἀποκατάστασιν.

Οἱ Εὐρωπαῖοι πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ πολλὰ ἔτη μετ' αὐτὴν δὲν εἰργάζοντο ἐμπορικῶς μόνοι τῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ὅπως σήμερον. Ἡ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία διεξήγετο διὰ τῶν Ἑλλήνων, οἱ δόποιοι εἶχον καταστῇ ἔνα εἰδός μεσοτοίχου, δστις ἥρχισε νὰ καταπίπῃ ἀφ' ἧς στιγμῆς δι Κρητικὸς πόλεμος ἔφερε τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν Ἀνατολήν.

Ἄπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ μεγαλέμποροι καὶ οἱ μικρέμποροι τῆς Ἀνατολῆς ἀνέπτυξαν ἀπ' εὐθείας ἐμπορικὰς γνωριμίας μὲ τοὺς Εὐρωπαίους, οἱ δόποιοι εἶχον τὴν ἔμπνευσιν νὰ ἰδρύσουν τραπεζιὰ καταστήματα διευκολύνοντα ποικιλοτρόπως τὸ ἐμπόριον. Οἱ Ἐλληνες ἐν τῇ ὁδοερκείᾳ τῶν διειδὸν τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτοὺς κίνδυνον, δὲν ἥλαξαν ὅμως καὶ σύστημα ἐργασίας. Ἡ διηγωρία τῶν αὐτη̄, ἡ ἐμπορική τῶν εἰς τὰς παλαιὰς ἐμπορικὰς συνηθείας, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς ἐλάττωσε σημαντικῶς τὰ κέρδη τῶν, ἀφ' ἐτέρου ἀφηγην ἐλεύθερον τὸ πεδίον εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ πιστωτικὰ ἰδρύματα δπως τὸ Crédit Lyonnais, τὸ δόποιον διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων του κατέκτησεν ὀλόκληρον τὴν Ἀνατολὴν ἀποκομίσαν ἔκτοτε κολοσσαῖα κέρδη.

Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς, ἡ ἔκλειψις πολλῶν ἐλληνικῶν ἐμπορικῶν οἴκων καὶ τὰ κέρδη τῶν Εὐρωπαίων τραπεζιῶν δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀφήσουν τοὺς Ἐλληνας νὰ καθεύδον. Οἱ εὐφυέστεροι ἔξι αὐτῶν κεφαλαιοῦχοι ἥρχισαν νὰ συγκινοῦνται καὶ ν' ἀφυπνίζωνται ἀπὸ τὸν βαθύν τῶν λήθαργον. Εἶδον δτι ἡ Εὐρώπη βαδίζει ἀλματικῶς, καὶ διὰ νὰ προσοδεύσουν καὶ αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ κάμουν τὸ ἵδιον. Καὶ τὸ ἔκαμαν,

Ιωάννης Πεζαμόγλου

ἄλλα δυστυχῶς δχι κατὰ τρόπον ἔξασφαλίζοντα τελείως τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ κεφαλαίουν. Εἰς τὰς Ἀθήνας μάλιστα συνεστήμησαν καὶ τράπεζαι δπως ἡ Πιστωτικὴ καὶ ἡ Βιομηχανικὴ βραδύτερον, ἀλλὰ διὰ πλείστους λόγους δὲν ἔδωκαν τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα.

Μετὰ πάροδον πολλῶν ἔτῶν δ. Ἀντώνιος Καλέργης συνέλαβε τὸ εὐρὺ σχέδιον τῆς μετατροπῆς τοῦ τραπεζικοῦ οἴκου του εἰς κέντρον δράσεως κατὰ τὸν τύπον τοῦ Crédit Lyonnais. Ἡ «Τράπεζα Καλέργη» μετετράπη τότε εἰς «Τράπεζαν Ἀθηνῶν», καὶ ἀπὸ τῆς 1ης Ιανουαρίου τοῦ 1894 ἥρχισε τὰς ἐργασίας τῆς κατὰ τρόπον παρόχοντα δλας τὰς ἐγγυήσεις δτι ἡ πρόδοσις τῆς ἦτο ἔξησφαλισμένη. Ἀναμφιβόλως αὶ ἐργασίαι τῆς κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχον τὴν σημερινὴν εὐρύτητα, ἀλλὰ δὲν ἦτο μικρὸν τὸ γεγονὸς δτι ἀπὸ τὸν πρώτον ἔτους οἱ δημοσιεύσαντες ίσολογισμοὶ ἐπέτρεψαν εἰς τὸν κ. Καλέργην καὶ τοὺς συνδιευθυντὰς τῆς Τραπέζης νὰ ἐπεκτείνουν τὰς ἐργασίας τῶν διὰ τῆς ἰδρύσεως ὑποκαταστημάτων εἰς τὰ ἐμπορικά τερα κέντρα τῆς Ἐλλάδος. Ἐν τούτοις μεδ' δλας τὰς προόδους τῆς καὶ τὴν γενικὴν συμπάθειαν μετὰ τῆς δόπιας τὴν περιέβαλεν δ. ἐμπορικὸς κόσμος, μέχοι τοῦ 1897 τούλαχιστον, οὐδὲις ἀκόμη ἥδυνατο νὰ προΐδῃ τὴν ἔντος ὀλίγων ἔτῶν μεγάλην ἔξελιξιν τῆς.

Ἡ ἀληθὴς πρόδοσις τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν

σημειοῦται ἀπὸ τῆς στιγμῆς δπου ἀνεμίχθη εἰς τὰς ἐργασίας τῆς δ. Ἰωάννης Πεζαμόγλου. Συγχωνεύσας τὸν ἴδιον ἐν Αἰγύπτῳ τραπεζικὸν οἴκον μετὰ τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν, δ. δξιδερκής τραπεζίτης ἰδρυσεν ὑποκατάστημα αὐτῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῦ δποίου ἀνέλαβε καὶ τὴν διεύθυνσιν. Ὁ προσεταιρισμὸς οὗτος τοῦ εὐφυοῦς τραπεζίτου ἔχαιρετήθη εὐφροσύνως, διότι καὶ οἱ γνωρίζοντες ἐκ τοῦ σύνεγγυες καὶ οἱ μὴ γνωρίζοντες αὐτὸν ὠσφράνθησαν τὸν λέοντα. Ἡσθάνθησαν δτι μία δύναμις διωχετεύθη εἰς τὴν Τράπεζαν δχι μόνον ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων τὰ δποία ἀπὸ 2750000 δραχμῶν ἀνηλθον εἰς ἔξι ἔκατομμύρια κατὰ τὸ 1899, ἀλλ' ἐκ τῆς δραγανωτικῆς δεξιότητος τῆς εἰσελθούσης εἰς αὐτήν.

Καὶ πράγματι ἡ εἰσοδος τοῦ Πεζαμόγλου εἰς τὴν Τράπεζαν δχι γενικοῦ διεύθυντοῦ πλέον κατὰ τὸ 1900 μὲ συμβοηθοῦς καὶ συνδιευθυντὰς τὸν κ. Ζαφείριον Μάτσαν καὶ τὸν Ιορδανόπουλον, ἦτο ἀρκετὴ ὥστε αἱ ἐργασίαι τῆς

Ζαφείριος Μάτσας

Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν

νὰ ἐπεκτείνωνται καὶ τὰ κεφαλαία τῆς ν' αὔξανωνται δλον. Τὰ ἔξι ἔκατομμύρια τοῦ 1899 ἔγιναν δέκα κατὰ τὸ 1900, διὰ νὰ φθάσουν εἰς εἶκοσιν ἔκατομμύρια μετὰ μίαν τετραετίαν καὶ εἰς πεντήκοντα σήμερον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποθεματικῶν, μὲ τὴν συγχώνευσιν τῆς Βιομηχανικῆς Τραπέζης. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων ἔτῶν ἡ Τράπεζα ποικιλοτρόπως εὐηγέρτησε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας.

Τοιουτορόπως διὰ τῆς δράσεως τῶν διευθυντῶν καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ αἱ ἐργασίαι τῆς Τραπέζης ηδυαντον τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, δπου ἰδρυόντο καὶ νέα ὑποκαταστήματα. Οἱ Ἐλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδιῶς τῆς Ἀνατολῆς ἔχαιρετησαν μὲ χαρὰν τὴν νέαν ἐξάπλωσιν τῆς Τραπέζης. Ἐγνώριζον καὶ γνωρίζουν δτι πλησίον τῆς εὐρωπαϊκῆς τῶν ἀντιλήπτορα τῶν πολλαπλῶν συμφερόντων των. Διότι ἡ πρόδοσις τῶν ἐργασιῶν μιᾶς τραπέζης ἐλληνικῆς εἶνε ἔμμεσος οἰκονομικὴ πρόδοσις τῆς χώρας. Αὐτὴ δίδει διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς τὴν ὀθησιν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἐνδυναμώνει τὴν βιομηχανίαν τῆς δόπιας τόσην ἔχομεν ἀνάγκην.

Ἡ σύντονος καὶ νεωτεριστικὴ δρᾶσις τῆς διευθυντεως τῆς δόπιας ἔχομεν πολλὰ δείγματα, ἔκαμεν ὥστε ἡ πίστις τῆς Τραπέζης ν' ἀπλωθῇ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὰ χρηματιστήρια τῶν Παρισίων καὶ τῆς Αἰγύπτου αἱ μετοχαὶ τῆς. Συγχρόνως ἐγίνετο καὶ ἡ ἰδρυσις ὑποκαταστήματος εἰς τὸ Λονδίνον, κύριον σκοπὸν ἔχοντος τὴν βοήθειαν τοῦ ἐλληνικοῦ σταφιδεμπορίου, τὸ δποίον ἀπροστάτευτόν διεξήγετο δλως τυχαίως καὶ μὲ μέγιστα διὰ τοὺς Ἐλληνας ἔξιαγωγεῖς ἔξοδα.

Εἰς τὴν Ἀνατολὴν δπου δ. Ἐλληνισμὸς παλαίει ἐναντίον τόσων ἔνων ἐπιφροῶν, κατεβλήθη ἡ αὐτὴ φροντὶς πρὸς διδυσιν ὑποκαταστημάτων, τῶν δποίων διεύθυνσις ἀνετέθη εἰς ἀνδρας διορατικὸς καὶ ἐμπείρους. Εἰς τὴν Ἀλεξανδρειαν δ. κ. Ζαφείριον, γενικὸς διευθυντὴς τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Αἰγύπτου. Εἰς τὴν Σμύρνην οἱ κύριοι Ἀλεξανδροῦ καὶ Μπόσκοβικ μεθοδικῶταοι καὶ ἐμπειρόταοι τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ ἐμπορίου. Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην οἱ κ. κ. Ρουσέν καὶ Χρυσάφης. Εἰς τὴν Κων/πολιν οἱ κ. κ. Στέφανος Πεζαμόγλου καὶ Πέτρος Βασιλόπουλος λεπτόταοι εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀποστολῆς των. Τὸ ἐν Κων/πόλει μάλιστα ὑποκαταστημα, τὸ δποίον ἔχει καὶ πρακτορεῖον εἰς τὴν Σταμπούλ, καίμεν ἀπό τινος χρόνου αἰσθητάς προόδους μολονότι συναγωνίζεται πρὸς μεγάλα πιστωτικὰ ἰδρύματα. Τελευταίως ἰδρύθη καὶ εἰς τὴν Ρέδημνον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ δικτύου τῆς Κορήτης. Ωσαύτως εἰς τὸ Χαροπούμ δπου τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον ἀκμάζει, καὶ πρὸ ἐνδος μηνὸς εἰς τὴν Καβάλλαν μὲ διευθυντὴν τὸν κ. Γρηγοριαδῆν.

Τὸ οὐσιαστικώτερον δλων εἶνε δ. διπλασιασμὸς τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαιού διὰ

τῆς συγχωνεύσεως τῆς Βιομηχανικῆς Τραπέζης, καθόσον ἡ Τραπέζα Ἀθηνῶν παρουσιάζεται μὲ κεφάλαιον τεσσαράκοντα ἔκατομμαδίων δραχμῶν καὶ ἀποθεματικὸν σχεδὸν δέκα ἑκατομμυρίων. Καὶ διπλασιασμὸς αὐτὸς τῶν κεφαλαίων τῆς δῆλον μόνον τῆς δίδει τώρα τὰς ἀπαιτούμενας δυνάμεις διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ δίκτυον τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὰ δποῖα· θὰ συντρέξουν ποικιλοτρόπως τὸ ἐλληνικὸν ἐμπόριον, ἀλλὰ θὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν ἔξεύρεσιν νέων τραπεζικῶν συνδυασμῶν πρὸς προαγωγὴν τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τῆς χώρας.

Ὑπὸ τοιούτων ἴδεων δράσεως κατεχομένη ἡ διεύθυνσις τῆς Τραπέζης προέβη καὶ εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ καταστατικοῦ τῆς, κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἡ θεραπεία τῶν ἐσωτερικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου νὰ εἴνει ἀμεσωτέρα. Πρὸ παντὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ἔνεργειν δάνεια ἐπὶ ὑποθήκη ἀκινήτων κτημάτων εἰς κλίμακα εὐρυτέραν παρ' ὅτι ἐνεργεῖτο μέχρι σήμερον, ἡκουσθῆ μετ' ἀληθοῦς εὐχαριστήσεως. Εἶνε δὲ πασίγνωστον πῶς μία τοιαύτη εὐκολία παρεχομένη πρὸς τοὺς κτηματίας, θὰ ἐπιδράσῃ γενικῶτερον καθόσον τὴν εὐεργετικὴν παροχὴν τῶν δανείων θὰ τὴν αἰσθανθοῦν πρῶται αἱ γεωργικαὶ τάξεις αἱ δποῖαι τόσον ἀσπλάχνως ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ παρὰ τῆς ἐπισήμου πολιτείας εἰς τοὺς κατὰ τόπους τοκογλύφους οἵτινες ἀπομνήσουν τὴν ἰκμάδα τῶν μόχθων των.

Θὰ ἥθελα νὰ διμιλήσω μὲ διλγώτερα λόγια καὶ μὲ περισσότερους ἀριθμούς. Ἄλλ' ἡ ἀνάλυσις τῶν ἵσολογισμῶν τῆς Τραπέζης ἀπὸ τῆς ἴδρυσεως τῆς εἶνε ἔργον δυσχερεῖς καὶ ἀπαιτεῖ σελίδας δλοκλήρους. Ἔγὼ ἐπεθύμουν νὰ δώσω ἐδῶ ἀπλῶς μίαν σκιαγραφίαν τῆς Τραπέζης. Κάτι τι ἀπὸ τὴν ἴστορίαν καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς, ἀπὸ τὴν ζωήν τῆς τὴν πλήρη ρώμης καὶ μέλλοντος. Τὴν εὐρωστίαν τῆς μάλιστα αὐτήν τὴν ἔδειξε τελευταίως μὲ τὸν θάνατον τοῦ Πεσμαζόγλου. Τὸ ἔργον ἐκείνου ἦλθε νὰ τὸ συνεχίσῃ ὁ συνεργάτης του κ. Ζαφείριος Μάτσας, δστις τὸν διεδέχη εἰς τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῆς Τραπέζης. Διότι εἶνε ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι ἐκεῖνο ποὺ συνελάμβανεν ὁ Πεσμαζόγλου μέγα καὶ τολμηρόν, ἔξετέλει καὶ ἐσυστηματοποίει δι μορφωμένος καὶ θετικὸς νοῦς τοῦ κ. Μάτσα, ἔνας νοῦς ἀνοιγμένος εἰς τοὺς δρί-

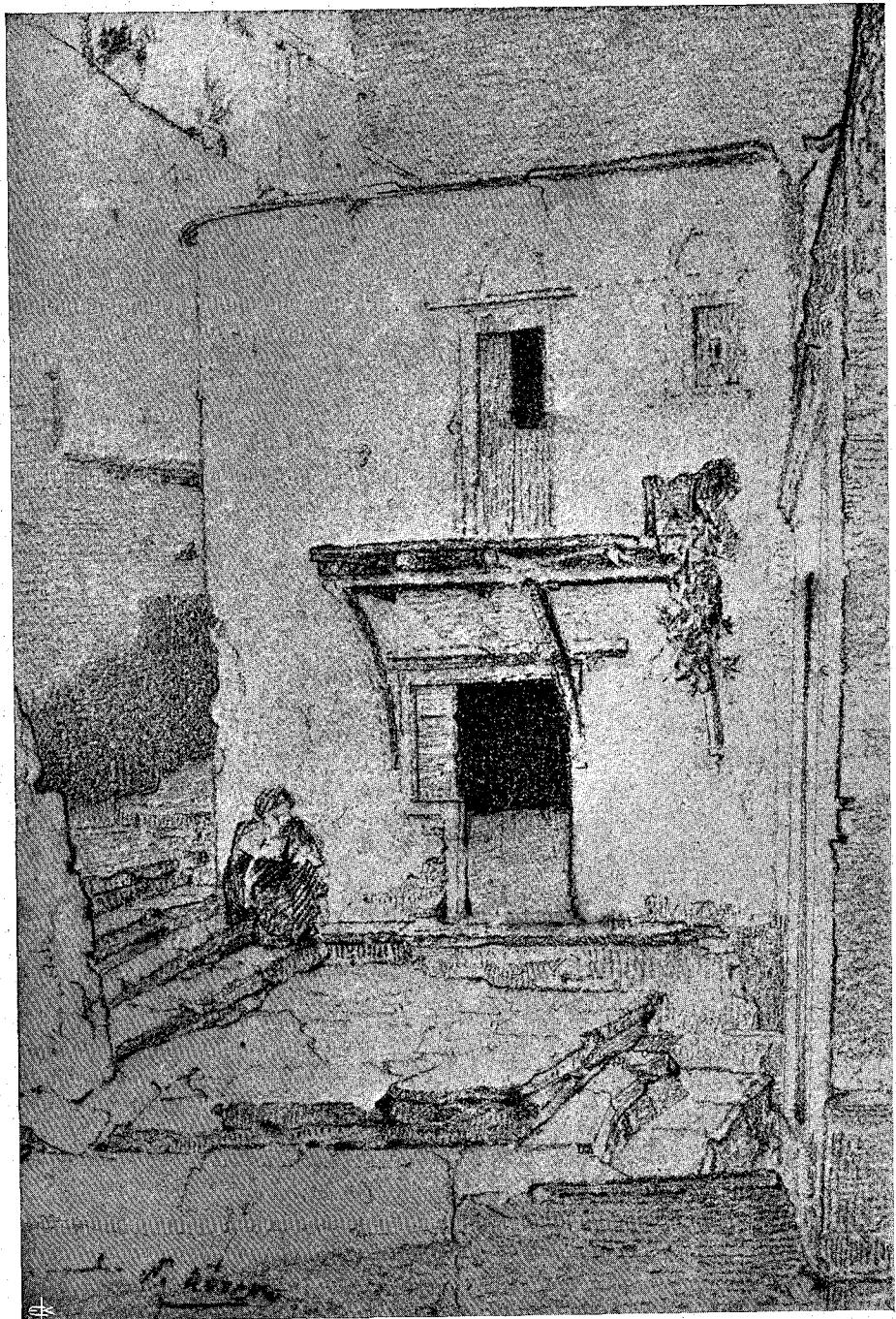
ζοντας τοῦ νεωτέρου πνεύματος, νοῦς μεγαλοδεάτου καὶ θετικιστοῦ συγχρόνως. Καὶ δικαστής συμπαθής πάντοτε καὶ μειλίχιος, εἶνε ἐκ τῶν νέων ἀνδρῶν, ποὺ παρακολουθοῦν μὲ ἐπιμέλειαν τὴν σύγχρονον σκέψιν, ποὺ δὲν φοβοῦνται τὴν ἐργασίαν καὶ ὁ δποῖος, κατὰ τὴν ἔκφρασιν Ἀθηναίου τραπεζίτου, σκέπτεται μεγάλα καὶ συνεπῶς δρῷ μεγάλως καὶ μάλιστα μὲ τόλμην πλέον συνετήν ήτις δδηγεῖ εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπιτυχίαν.

Τοιαῦται ἐπιτυχίαι τῶν ἐλληνικῶν τραπεζῶν εἶνε ἔνα βῆμα ἀρκετὰ μεγάλον οἰκονομικῶν, ἔνα βῆμα τὸ δποῖον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ πολιτισμοῦ εἶνε σημαντικόν, διότι ἐνῶ ἐσωτερικῶς ἡ χώρα ἀνακουφίζεται χρηματικῶς καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία προοδεύει, ἐξωτερικῶς ἡ φήμη τῆς ἐδραιοῦται ὡς χώρας παρεχούσης ὅλας τὰς ἐλπίδας πρὸς ἔντιμον δρᾶσιν εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Τῆς δράσεως αὐτῆς σήμερον περισσότερον ἡ ἀλλοτε ἔχομεν ἀνάγκην παντοῦ δποῦ ὑπάρχει Ἐλληνισμός. Τὰ ἐλληνικὰ κεφάλαια δὲν εἶνε ὀλίγα. Ἀπλωνόμενα καταλλήλως εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν θὰ συντελέσουν εἰς τὸν οἰκονομικὸν σύνδεσμον τοῦ ἔθνους δστις θὰ προσφέρῃ μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Γνωρίζω δτι πλεῖστα κεφάλαια ἐλληνικὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀποτελοῦν τὴν ρώμην ξένων τραπεζῶν. Μὲ τοῦτο δὲν θέλω νὰ εἰπω δτι χάρονται καὶ δτι δὲν αὖξάνουν πρὸς ὄφελος τῶν κατόχων των, ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν συντελοῦν εἰς τὴν ἔθνικὴν πρόοδον. Εἰς τὰς ξένας αὐτὰς τραπέζας δὲν ἐργάζονται Ἐλληνες ὑπάλληλοι, οὐτέ ὑποβηθεῖται δι' αὐτῶν ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία. Ἀπεναντίας προβάλλονται μυρία δσα προσκόμματα εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῶν Ἑλλήνων οἱ δποῖοι ἀγωνίζονται τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς.

Ἐντὸς τῆς Ἐλλάδος εἶνε δύσκολον ν' ἀντιληφθῇ κανεὶς κατὰ πόσων ἔχθρων παλαίσουν αἱ ἐλληνικὰ τραπέζαι εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἄλλ' ὅταν μεταβῇ κανεὶς εἰς τὰς χρηματαγορὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου, τότε βλέπει πῶς δίδονται αἱ οἰκονομικαὶ μάχαι τῶν ξένων ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων καὶ μὲ πόσην δύναμιν καὶ εὐστροφίαν πνεύματος ἀγωνίζονται τὰ ἐλληνικὰ κεφάλαια διὰ νὰ ἔξασφαλίσουν τὴν νίκην.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΣΚΙΤΣΟ Ν. ΛΥΤΡΑ

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΙΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ. — Η ΠΡΩΤΗ ΗΓΕΜΟΝΙΚΗ ΝΥΜΦΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. — Ο ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΑΜΑΛΙΑΣ

Ο 'Ελληνικός δυναστικός οίκος ἀπλώνεται διάλιγον κατ' διάλιγον καὶ ἀφοῦ ἐδροῦσθη καλά εἰς τὸν τόπον, τῷρα πυκνώνεται διαρκῶς καὶ τινάσσει γύρω βλαστούς δυνατούς καὶ χυμώδεις. 'Η λεπτή καὶ μικρής κατασκευῆς τοῦ βασιλέως Γεωργίου καὶ ὁ εὐθωστός δργανισμὸς τῆς βασιλίσσης 'Ολγας συνεδύσθησαν εἰς ἔνα ἄπο τέκεινος τοὺς ἀρμονικούς συνδυασμούς εἰς τοὺς ὅποιους οἱ φυσιολόγοι ἀποδίδονταν τὴν εὐτυχίαν τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν φυλῶν. Καὶ ἀφοῦ ἔγιναν ἄφθονα καὶ γερό τὰ παιδιά τὸν δύνα γονέων, αὐξάνονταν τῷρα εἴδωστοι καὶ ὑγιεῖς οἱ ἀπόγονοι, καὶ πυκνώνεται τὸ φύλλωμα καὶ ἡ ἀνθησίς τοῦ ὄφαίου 'Ελληνικοῦ δυναστικοῦ δένδρου. 'Ο πρίγκηψ Γεώργιος αὐτὰς τὰς ἡμέρας προσθέτει εἰς τὴν εὐλογημένην οἰκογένειαν μίαν ξένην νύμφην ἡ ὅποια ψά μᾶς φέρει καὶ αὐτὴ μεθαυσίουν τὰ παιδιά της. Καὶ ὁ πρίγκηψ Χριστόφορος βλέπει ἡδη ἐχομένην τὴν σειράν του, καὶ ὁ πρίγκηψ Γεώργιος ὁ υἱός τοῦ Διαδόχου πλησιάζει ὁλονέν εἰς τὴν ίδιωτην του.

Και αἱ χαραιὶ ἔξακοιονθύρων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀὐλὴν συγναὶ καὶ ἀδιάσπαστοι, διαδεχόμεναι ἡ μία τὴν ἄλλην. Ἀν εἰναὶ ἀληθεῖα εὐτυχία διὰ τὸν ἀνθρώπων αὐτῆς ἡ συναίσθησις τῆς ἐκπληγώσεως ἑνὸς προοφίσουμ, τοῦ μεγάλου προοφίσουμ τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἰδους, ὅλιγοι ἀνθρώποι θά̄ ἡμπορῶν νὰ κυντάξουν τόσον εὐχαριστημένοι τὴν ζωὴν ποὺ ἐπέρασαν, δύσον δροσερώτατος αὐτὸς πάπτος ὁ δοτοῖς εἰς ἡλικίαν ἀκόμη τελείας σαμαριτής καὶ διανοητικῆς καὶ ψυχικῆς ἀκεψῆς βλέπει γύνω του εἴκος πέντε ὥρατα βλαστάρια τοῦ εὐνύμου του κορυδοῦ.

τά τού ευρύμοντος του λογρή.

Τώρα πάλιν οἱ Ἀθῆναι ἔσορτάζουν ἔνα ἡγεμονικὸν γάμον, καὶ ὁ λαὸς ποὺ ἐπλασε τοὺς πατριαρχικοὺς βασιλεῖς τῶν Μυκηνῶν καὶ τοῦ Ἀργονοῦ αἰσθάνεται τὴν χαράν ποὺ αἰσθάνεται κάθε λαὸς ἔχων τὸ αἴσθημα τῆς οἰκουγενείας βαθὺν καὶ ἀπόδοσβλητὸν δοσον ὁ Ἐλληνικός.

Καὶ ὅμως δὲν ἡσαν πάντοτε τόσον εὐχάριστα τὰ βασιλικά γεγονότα αὐτοῦ τοῦ εἰδούς εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ Ἑλλὸς η δύσια ἔχει τώρα μίαν ἀπὸ τὰς εὐτυχεστέρας βασιλικὰς οἰκογενεῖς τῆς Εὐρώπης, είλε ρποὶ ἀξιοβίδως τὴν διαστοχεστέραν. Καὶ η πρώτη Ἑλληνικὴ ἡγεμονικὴ νύμφη κλήθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ περιστάσεις πολὺ διαφορετικάς.

Ο 'Οθων ἔπειτα ἀπὸ ἓνα περαστικὸν ἔρωτα μὲ τὴν κόρην τοῦ "Αρμανσπεργῆ, — ἡ οποία ἔπειτα ἀπὸ τὸ ὄντειρον ἐνὸς βασιλικοῦ γάμου κατέληξεν εἰς τὴν πραγματικότητα συνδέσμου μὲ ἓνα ἀπλούν διπλωμάτην τὸν Κατακούνζην — ἀπεφάσιστο πλέον νῦν νυμφεύθῃ. Καὶ τὴν προμήθειαν τῆς νυμφῆς τὴν ἀγέλαθαν προθύμως αἱ Δυνάμεις τῶν ὅποιων ἡ προθυμία ἐβάσουν τότε ἐπαγθέστατο ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος.

φονες τούτες επισκέψανται επί της Ελλάδος.
Περιεργον είναι ότι ο πρώτος "Ελλην" βασιλεὺς παρὰ ὀλίγον νὰ λάβῃ σύζυγον Γαλλίδα πριγκήπισσαν. Ο ἐν Ἀθήναις πρεσβυτής τῆς Γαλλίας Ρουάν ἐνήργει υπὲρ τῆς πριγκηπίσσης Κλημεντίνης κόρης τοῦ Καρδολού Βουφρόνου. Ή πριγκιπισσα Κλημεντίνη ἐθεωρεῖτο μία τῶν διασιτέρων πριγκιπισσῶν τῆς Εὐρώπης, πολὺ μορφωμένη, είχε δὲ γνωρισθῆ μὲ τὸν Ὁθωνα εἰς τὸ ταξεῖδι τὸ διπότον είχε κάμη ό Βαυαρός πρίγκηπψ εἰς τὴν Ἰταλίαν μὲ τὴν μητέρα του, ὅταν ήτο ἀκομη νεανίας.

‘Η ειδησίς τῆς προτάσεως αὐτῆς ἔθεσεν εἰς κίνησιν τὸν ἐν Ἀθήναις φιλέλληντον κόμμα, ἡ δὲ ἐν Παρισίοις μικρὰ ἐλληνικὴ παροικία ἐκηρύχθη φανερά ὑπὲρ τοῦ γάμου αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ Βουρβόνοι φαίνεται διτὶ ἐπέζητον τὸ συνοικέσιον, ἡ δὲ νεαρὰ ποιγάλιτισσα τὸ ἔθεωρε πλέον τόσον βέβαιον ὥστε ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν ἐλληνικὴν καὶ ἐπῆρε μάλιστα διδάσκαλον τὸν ἐν Παρισίοις σπουδάζοντα Ἑλληνα ἐκ Σαντορίνης Δεκιγάλλαν.

Άλλα ταυτοχρόνως μὲ τὴν Γαλλίαν εἰσγάγετο καὶ ἡ Ρωσία καὶ ἐπρότεινε τὴν Μ. Δούκισσαν Ὁλγαν κόρην τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, διὰ τὴν δόπιαν ἐστάλη ἐπίτιδες εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ κόμης Στρογγύλφ, διὰ νὰ κατορθώσῃ συνεννομένους μὲ τὸν Κατακλύζην πρέσβυτην τῆς Ρωσίας εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ ἐπιβάλουν τὴν Ὁλγαν εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ Ὁθωνος.

Ἐν τούτοις καὶ τὰ δύω αὐτὰ συνοικέσια ἀπέτευχαν.
‘Η. Μ. Λαζαρίτσα’ ‘Οἱ ναὶ ἐποβίξε τὸν βασιλέα Λαζαρό

·Η Μ. Δούκισσα Ὀλγα ἐφόβιζε τὸν βασιλέα Δουδο-
βίκον, πατέρα τοῦ Ὁθωνος. ὁ ὅποιος ἔτερε μῆτρας ὁ
υἱός του παρασυρμῇ πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἡ Γαλ-

λις προγκύπτισσα τοῦ ἐγεννοῦντος φόβους ἀναλόγους. Οὐδούτικος ἥθελν νύμφην ἡ δοπία πρὸ παντὸς νὰ είναι γεομανίς. Καὶ τὰ δώνια σηματέσσια ἐγκατελεῖσθη-

είναι γερμανις. Και τα ουδ συνοικεσια εγκατελειφθησαν. Δεν γνωρίζω τί άπεγινεν ή Μ. Δούκισσα "Ολγα. 'Αλλά διὰ τὴν ποιγκίτισσαν Κλημεντίνην είναι γνω-

στὸν ὃν ἀπέθανε ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ τύφου ή δόπια
ἔκαμε καταστροφὰς εἰς τὸ Παρίσιο κατά τὸ 1839 δη-
λαδὴ τέσσαρα ἔτη μετά τὴν ματαιώσιν τοῦ συνοικε-

λανή τεθωαρά εἴη μετα τὴν ματιώσιν τον συντηκέσιον. Λέγουν ὅτι η Γαλλίς ποργκίπιστα είχεν αἰσθανθῆ ξωρόταν αἰσθημα πρὸς τὸν "Οὐθωνα καὶ ὅτι ἡ ἀποτρεψία τοῦ νάρων τῶν ἐμύτων τέτον ἔσται ἐν τοῖς

ἀποτυχία τοῦ γάμου τὴν ἐλύτησε τόσον ὥστε ἡ ὑγεία τῆς ἐκλονίσθη σπουδαίως καὶ παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος εἰς τὸν τύφον.

¹ Ο Δουδοβίκος ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεφάσισε γ' ἀναλαβῇ ὁ Ἰδιος τὴν ἔξενρεσιν νύμφης διὰ τὸν υἱόν του. Καὶ ἀώνυ μὲν ὁ Ἰδιος εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ πα-

Καὶ αφοῦ ήποντος οἱ ιώτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα οὐαὶ νὰ ματώσῃ τὸ σχέδια τῶν ἐνδιαιφερομένων, ἀπεφασίσθη νὰ φύγῃ αὐτός πρῶτον, νὰ τὸν ἄκολουθην δὲ δλίγον ἀργότερα ὁ Ὄθων διὰ ν' ἀνταποδώσῃ δῆθεν τὴν ἐπίσκεψιν, τότε δὲ νὰ γίνῃ ἡ ἐκλογὴ τῆς νύμφης. Οὐδεῖς ἐν τῷ μεταξὺ ἔμαυρον διτὶ ἐμειλετάπειρον, καὶ ὁ Ὄθων ἀναχωρῶν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας δὲν ήσθιανθη τὴν παραμυθάν ὑποχρέωσιν νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησίν του διτὶ πηγαίνει νὰ εὑρῃ τὴν μέλλουσαν βασίλισσαν τῆς Ἑλλάδος.

2

Ο "Οδυσσεαν", ἀπὸ ἐβδομάδων ἥδη εἰς τὴν Βαυαρίαν, δὲν είχε γράψῃ κανὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν του οὔτε περὶ τῆς ἀφίξεως του ἔκει οὔτε περὶ τῶν σχεδίων του. Η "Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις" δὲν ἥξεν ψε ποὺ εὑρίσκεται ὁ βασιλεὺς καὶ μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταξειδιῶται "Ἑλλήνες ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ἔδιδαν πληροφορίας ὅτι ὁ βασιλεὺς εὑρίσκεται εἰς τὴν Βαυαρίαν πλησίον τοῦ πατρός του.

«Εξαφνα περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου ἐπιστολὴ τοῦ «Οὐθωνος διέτασσε τὴν γραμματείαν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν «νὰ εὐπρεπίσῃ τὰ ἀνάκτορα διὰ τὴν ἄφιξιν τῆς Βασιλίσσης» καὶ νὰ ἔνοιαστη τάς περιεις οἰκοδομής διὰ τὴν ἀπολογίαν της. Ή εἰδόης ἐπιστενών ως βόρβα εἰς τὰς Ἀδηναῖς ἐπεδόθησαν εἰς μαντίκους ὑπολογισμούς διὰ νὰ ενδυνών ποιά ἡτοῦ ή νῦν μφη. Καὶ ἀγνωστὸν πᾶς ὑπετέθη καὶ ἀρχὰς ὅτι ὁ «Οὐθων

ἐνυμφεύθη τὴν νεαράν πριγκίπισσαν Μαρίαν τῆς Βυζαντινής. "Ισως εἰς τὴν ὑπόνοιαν ταῦτην ἔδωκεν ἀφορίμον τὸ γεγονός ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔμεινεν ἐπὶ ταῖς ἔβδομάδα εἰς τὴν ἔξοχικήν ἐπαυλιν τοῦ πατρός της, εἰς τὸ Κλέαν.

Μετά ένα δόλοκληρον μῆνα αἱ ἐφημεριδές τῆς 18 Δεκεμβρίου τοῦ 1836 ἀνήγγειλαν Ἑρόδοτα, χωρὶς καμμιὰν λεπτομέρειαν, χωρὶς νά δίδεται εἰς τὴν εἰδήσην καμμίαν ἔξαιρετην σημασίαν, διτὶ «ὅ δι Βασιλεὺς Ὁμῶν ἐτέλεσεν ἐν Ὀλυμπούνδρῳ τούς γάμους του μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Μαρίας, τὴν 7 ὥραν τῆς 10 Νοεμβρίου».

Καὶ οἱ βαθύτεροι μελετήσαντες τὴν ἴστοριάν τῆς πρώτης δυναστείας καὶ ἀκόμη καὶ ἔκεινοι που ἔζησαν πολὺ πλησίον τῶν βασιλέων, δὲν κατώρθωσαν ποτὲ νὰ ἔχειγησουν τὴν μυστικότητα τοῦ βασιλικοῦ γάμου. Αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβερνητικὴς δὲν ἔλαβεν ἐπισημαν γνώσιν τοῦ πράγματος καὶ λέγεται ὅτι τὴν ἄγγελίαν τὴν ὁφειλεν εἰς τὸν σπουδάζοντας τότε εἰς τὸ Μονάχον νέοντας Ἑλλήνας. Καὶ τὸ σπουδώματερον: οὔτε αὐτὴ ἡ Ἀγγλικὴ προσβεία, τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δόπια ἐνδιεφέρετο ἀμέσως, καὶ ἡ δύοια εἶχεν ἥδη κηρυχέη φανερά τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ὁθωνος, κατώρθωσε νὰ μάθῃ τίποτε πρίν.

Αργότερα οὖτας οι βασιλεῖς κατίρχοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγγνώσθησαν μερικαὶ ασύμαντοι λεπτομέρειαι τοῦ γάμου, ὅτι τὸ μυστήριον ἐτέλεσθη εἰς τὸ παρεκ-
κλήσιον τοῦ Ἀγίου Μαξιμιλιανοῦ, χωρὶς καμπίαν ἐπιτημότητα, τότε οἱ νεόνυμφοι τὰς πορώτις ἡμέρας μετέπειταν τὸν γάμον τὰς ἐπέρχασαν εἰς μίαν ἔξοχην ἑτα-
λιν τὸν Ὁλδεμβυζόγυον· καὶ μόλις τὰς δέ Δεκαεμβρίου ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Μόναχον, ὅπου ἀκόμη ἐτηροῦθη γυνικὸς ὁ γάμος. Οἱ ἐκεῖ παρεπιδημοῦντες Ἑλλήνες μόλις μετά τέσσαρας ἡ πέντε ἡμέρας τὸ ἐμάθαν.

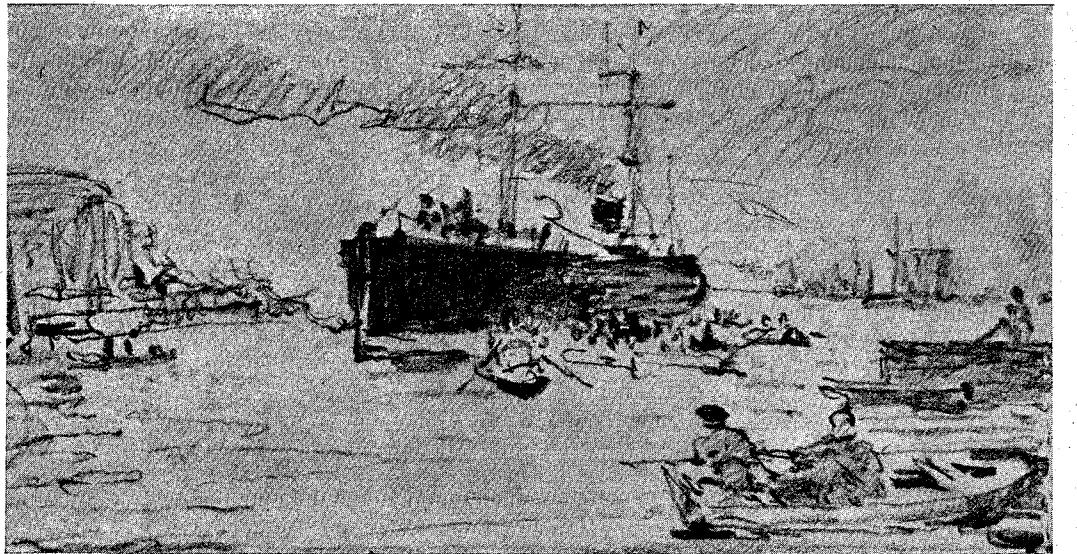
Εβδομάδες δύο ή τρεῖς επένδυσαν χωρίς καμιάν
είδησην περὶ τοῦ νέου βασιλικοῦ ζεύγους καὶ μόλις
τον 'Ιανουάριον ἀνήγειρθη ὅτι ή νέα βασιλίσσα εἴλα-
βε τὸ δόνομα Ἀμαλίᾳ καὶ ὅτι τὰ ἐκ τοῦ γάμου τέκνα
τὰ μὲν ἄρρενα θάλαττον δόχθησαν τὰ δὲ θήλεα δια-
ματρυζόμενα. Ἐπίσης δὲ Καζαμίας τοῦ 1837 είλη κα-
τορθώσῃ νάξειραντοσ μερικαὶ πληροφορίας περὶ^{τῆς} νύμφης. Ὁ Ἑλλήνικὸς λαὸς εἰδοποιεῖ διὰ αὐτὴν
τοῦ κόρην τοῦ Μ. Δουκός τοῦ Ὀλδεμβούργου Φρει-
δερίκου Αὐγούστου καὶ τῆς ἀποθανόντος πριγκιπίσ-
της Ἀδελαΐδος, ὅτι ἐγεννήθη ἐν Ὀλδεμβούργῳ τὴν
27 Δεκεμβρίου 1818, ὅτι ή μῆτηρ τῆς κατέγετο ἐκ
τοῦ Σουηδικοῦ οἴκου τῶν Βάζα καὶ ὅτι ή νέα βασί-
λισσα τῆς Ἑλλάδος ητο «νεανῖς χερσοτοήθης καὶ πε-
ρικαλλής».

• 10 •

“Ο Ελληνικός λαός εἰς τὸν ὅποιον δὲ βασιλεὺς του
δὲν κατεδέχθη κανὸν ν' ἀναγγείλῃ τοὺς γάμους του, δυ-
νηστήν κατὰ τοῦ Οὐδωνᾶς ἀλλὰ δὲν ἐκράτησε
καίνιαν. Καὶ διαν ἐγγνωσθή δι τοι βασιλεῖς οἵοχον· ο
τιλέον εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ πρωτεύουσα ἑτοιμάσθη νὰ
ποὺς ὑποδεχθῇ μὲ δῆλην τὴν θερμότητα λαοῦ ἀφω-
ιωμένου εἰς τὸν θρόνον. “Εως νὰ κτισθοῦν τ' Ἀνά-
τοιρα τῶν ὅποιών τὸν θεμέλιον λιθῶν εἰχε θέση δὲ
βασιλεὺς Λουδοβίκος, ὃς ἀνάκτορα θὰ ἔχοισιμεναν
οἰκία. Αφρονίδους, εἰς τὸν κήπον τοῦ Κλαυδίωνος,
καλλιτέρου συδόνιον οἰκία τὴν ἐπογῆς ἔκεινται.

¹ καλλιτέρα σχεδίου οὐκα της εποχῆς εκείνης.
“² Ή στοιχειώδης διακόσμησης ή δοτία ἔπειτα νὰ γί-
νη διά την ὑποδοχὴν ἀντέθη εἰς τὸν Βαυαρὸν ἀρχι-
έκτονα Κλέτος καὶ ἐγράτας Βαυαροὺς καὶ Ἑλληνας.
Ἐις τὴν ὄδον Πειραιῶς καὶ τὴν ὄδον Ἐμούσου ἔπο-

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΗΝΙΑ

ΣΚΙΤΕΟ Ν. ΔΙΤΤΡΑ

Ο ΓΥΙΟΣ ΤΟΥ ΙΣΚΙΟΥ*

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.
ΣΚΗΝΗ Α'.

Σκηνοθεσία ή ίδια. Τό σπίτι της Αύγης κατάκευται έρειστα. "Ηλιοβασίλεμα. "Έχει μεσολαβήση ένας χρόνος. Είς τὴν ἀκρογαλαῖα κάθεται ἡ Πηνελόπη μὲ τὸν Πέτρον, ὁ ὅποιος διορθώνει ἔνα παραγάδι

Πέτρος, Πηνελόπη.

ΠΕΤΡΟΣ — Στὸ εἶπα, μητέρα... σήμερα δὲν ἔχει νὰν τοῦ τὸ πῆς. "Έγὼ γιὰ νὰν τὸν θρέφω σὰ στραβό, αὐτόνε καὶ τὴν προκομμένη τὴ γυναικὰ του, δὲν πάει. "Υστερα, κι' ὁ πατέρας... Τί εἰν' αὐτὸς, γιὰ πές μου, στὸ στερνό, πὸν κλώθει ἀπ' τὸ πρωΐ στὸ βράδυ, σὰ νᾶναι ὁ κόσμος σκλάβιος, νὰ ζῇ αὐτόνε μὲ τὸ δικόνε του τὸν ἵδρωτα; "Ε;... "Αντὶς νὰ κάτησῃ στὴν πάντα 'κεινος ὁ γέρος, πὸν στέκεται μὲς στὰ νερὰ μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα... ἡ ἀφεντιά του ὀλημερὶς βιολὶ καὶ χάιδια μὲ κείνη τὴ σαλιάρα καὶ βόλτες, βόλτες, στὴν 'Ανάλψι καὶ στὰ χωράφια καὶ στ' ἀμπέλια καὶ στὰ περβόλια... Σὰν βρήκανε κοντούς... [θυμωμένος]. Σήμερα θὰν τοῦ τὰ πῆς, δὲν ἔχει, ἔξω ἀπ' τὰ δόντια!... Σκλάβιος του 'γὼ δὲ γίνουμαι!... [μόνος του]. Δὲ φτάνει πὸν τόνε βλέπω καὶ μοῦ γυρίζει τὴν καρδιά... [θυμωμένος]. Πῶς τόνε βλέπω!...

*Παναθήναια 15 Νοεμβρίου.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Παιδάκι μου, πῶς νὰ τοῦ τὸ πῶ; "Υστερα, μὴ δὲν τῶπε κι' ὁ πατέρας σου... Εἶπε πῶς κάτι πειὰ θ' ἀρχέψῃ νὰ κάνῃ... Εἶπε.

ΠΕΤΡΟΣ — Εἶπε καὶ εἶπε!... "Έχει τώρα μῆνες πὸν μᾶς κυλάει!... [θυμωμένος]. "Α θέλῃ νὰ κάνῃ τὰ κατρίτσα του, ἀς τὴν πάρη κι' ἀς πάρη δπον δέλει!... Μητέρα, τὸ ποτῆροι ἔχειλισε καὶ δὲ χωράει πειό... Ξέρεις ἔμένα πῶς τὰ λόγια μου δὲν τὰ πετάω χαμένα!... Θὰ γίνη κανένα πανηγῦρι!... "Ως τώρα σωπαίνω. [μόνος]. "Έγὼ τὸ ξέρω τὸ γιατί!...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Κάνε, παιδάκι μου, λιγάκι 'πομονή!... "Όλα τῆς τύχης εἶνε, τί νὰ κάνουμε;...

ΠΕΤΡΟΣ — Δὲν ξέρεις πῶς τὸ θέλω νὰ κάνῃ πῶς λέει πάλε πῶς δὲν μπορεῖ!... μιὰ ὥρα ἀρχήτερα ἀπὸ πάνω μου θέλω νὰν τόνε βγάλω, γιατὶ δὲν ξέρεις τί μᾶς σέρνει τὸ νησί... Γι' αὐτόνε καὶ γιὰ δαύτηνε ἀκόμα! Δυὸς ξωτικά!... Κοντεύουμε νὰ χάσουμε καὶ τὸ ψωμίμας!... Καὶ στὸ κάτω κάτω, πέρασε ἔνας μῆνας, περάσαν δυό, περάσαν τρεῖς. Περσότερο ἀπὸ ἔξη μῆνες δὲ βαστᾶν τὰ φύλα με καὶ φύλα με καὶ χαϊδεύε με νὰ σὲ χαϊδεύω!... [μονάχος]. Καὶ τί; Νὰ ξέ-

ρῃς πῶς!... [σφίγγει τὴ γροθιά του καὶ τρίζει τὰ δόντια του]. "Άλλη δουλεὶα δὲν κάνουνε ἀπ' τὸ πρωΐ ποὺ φέγγει ὁ Θεός τὴ μέρα ὥστε νὰ βουτήσῃ ὁ ἥλιος στὸ γιαλό, παρὰ νὰ γλυκοκούβεντιάζουνε καὶ νὰ φιλιοῦνται στόμα μὲ στόμα, κι' ἀδιάντροπα ἀκόμη καὶ στὸ δρόμο!... Νὰ πάλε ποὺ τοὺς εἶδε ὁ γυιδὸς τοῦ καπετάνη Στρατῆ — ὅλα τὰ βλέπει αὐτὸς — καταμεσῆς τοῦ δρόμου καὶ τῶκανε στὸν καρφενὲ κουβέντα καὶ χάσκανε οἱ ἄργοι καὶ οἱ χαρτόφόροι, σᾶν πρόβεια κεφάλια, γιὰ νὰ ξεσπάνε ὅλα στὴ ράχη μου!...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Παιδάκι μου, ἔχεις δίκηρο, μὰ τί μποροῦμε πειὰ νὰ κάνουμε. 'Αδερφός σου δὲν εἶνε; Πῶς νὰν τοῦ πῶ ἡ ἀμιορη σήκω καὶ φύγε; Γιατί, παιδάκι μου, εἶσαι κακός; Αὐτὸς ποτὲ δὲ σοῦπε μαῦρα μάτια. "Ασε μὲ τὸ καλό, μὲ τὸ γλυκό, θὰν τοῦ τὰ εἴπω καὶ τὰ δικά σου τὰ παράπονα καὶ θὰ τὸν καταφέρω νὰ κινηθῇ κι' αὐτὸς λιγάκι γιὰ τὸ σπίτι νὰ σᾶς βοηθήσῃ...

ΠΕΤΡΟΣ [γελαστὸς πικρά]. — 'Εμένα νὰ βοηθήσῃ; Νὰν τοῦ εἰπῆς γιὰ τὸν ἔαντό του νὰ τηρᾶξῃ, ποὺ αὔριο θὰ ξεφουρνίσῃ κάναν παιδόπουλο καὶ θὰ τραβάῃ τὰ μαλλιά του. "Η λέει πὼς τάχουμε τοιμάση νὰ τοῦ τὰ θρέψουμε κι' ὅσα λυκόπουλα ἔχει σκοπὸ νὰ φτιάξῃ;... Πφ!... "Υστερα 'γὼ εἶμαι κακός! [μόνος]. "Ω, νᾶξερες ποιὸς εἶνε ἀπὸ τὸν δυό μας ὁ κακός...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — "Ε! Παιδάκι μου, παράβλεπε... "Όλα θὰν τὰ βολέψουμε, μὴν κάθεσαι καὶ σκᾶς, θὰν τοῦ περάσῃ ἡ φούρια... Δὲν τόνε ξέρουμε; ἔχει καὶ χάρες... ἀδερφός σου εἶνε καὶ 'γὼ μ' ὅλα πὸν ἔχει καμωμένα κι' ἔχει ξαφνιάση τὸ νησί, ἀπ' τὴν καρδιά μου δὲν μπορῶ νὰν τὸν ξεγράψω... Παράβλεπε, πιστεύω στὸ Θεό ἡ παντρεία σὲ γνῶσι νὰν τόνε φέρῃ...,

ΠΕΤΡΟΣ [στενοχωρημένος] — "Α! νὰ σοῦ πῶ... ἀν τὸν φέρη, εἴτε καὶ μὴ, ἀς τόνε κλείσουνε 'κει πὸν παγαίνουν τοὺς τρελλούς!... Γιατὶ κι' ἐμεῖς δὲ θὰν τοῦ κάνουμε καὶ τὸ κατῆρι νὰ τρελλαθοῦμε καὶ γιὰ δαύτονε!

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Σώπα, παιδάκι μου, τὶ ἔρχεται ὁ πατέρας σου, μὴν τ' ἀκούῃ καὶ πειότερο πικράνεται.

ΠΕΤΡΟΣ — Ναί πές του τα γιὰ δὲν τὰ ξέρει...

ΣΚΗΝΗ Β'.

Οἱ ἀνωτέρω καὶ Μάνθος

ΜΑΝΘΟΣ [έρχομενος ἀπὸ πέρα μ' ἔνα καλάθι, τὸ

ἀφίνει καὶ κάθεται στὸ πεζοῦλι τῆς ἀκροθαλασσικῆς κουφασμένος]. — "Ἄς πάρη στὴν δργή! 'Εξεδεώθηκα ἀπ' τὸ πρωΐ!... "Ηρθε ὁ προκομμένος;

ΠΕΤΡΟΣ [πόρς τὴν μητέρα του]. — Μίλα τον ντέ;... Τὸν βλέπεις ποὺ πάει νὰ σβύσῃ μέραν τὴ μέρα...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — "Οχι!... Κάπου δῶ ποντὰ 'ναι σεργιάνι μὲ τὴ γυναικὰ του!... — Τώρα θάρρη... όπου κι' ἀν εἶνε...

ΜΑΝΘΟΣ. — Σωστὸς ἀληπασᾶς!.. ἡ ἀφεντιά του. Τοῦ πληρώνουμε τὸ χαράτσι, βλέπεις... 'Απ' τὴν ἡμέρα ποὺ κάη τὸ ἐρυμόσπιτο καὶ τὴν ἔβγαλε μὲ τὸ πουκάμισο, τὴ νύχτα, δὲ φτάνει πὸν διπλὴ ἡ μούριλια του καὶ ἡ παραξενιά του τρίβεται στὴν καμποῦρα μας, μὰ κάνεται κι' ὅλα ἀπὸ τὰ μάτια μας. Τὴ χάρι δὲ μᾶς κάνει οὕτε νὰ κάτσῃ νὰ φάῃ 'κείνο τὸ λίγο πὸν βρίσκεται... Νὰ πῆς κι' ἀπὸ δουλειὰ... "Η τὰ ζειλίκια, ποὺ μὲ πῆρε πειὰ ντροπὴ τοῦ κόσμου. Ψαρᾶς εἶμαι, δὲ σοῦ λέω, μὰ τί θὰ πῆ ψαρᾶς ἡ βασιλᾶς; Κουδούνια δὲ θέλω σῶπα!... Εἶπε πῶς κάτι πειὰ θ' ὀρχέψῃ νὰ κάνῃ... Είτε.

ΠΕΤΡΟΣ. — Αὐτὰ τῆς κοπανάω ἀπ' ἀρχήτερα... Νὰ τοῦ τὰ κοπανάση αὐτὴ ποὺ ξέρει καὶ τὴ γλῶσσα του, γιατὶ μὲ μᾶς οὕτε ἔνα λόγο ν' ἀλλάξῃ δὲν μπορεῖ χωρὶς νὰ γίνουμε σκυλλιά ἀπ' τὸ θυμό. Φέματα λέω, πατέρα;

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Τάπαμε, Μάνθο... Κι' ἔγω δὲν τὸ πιστεύω γιὰ νὰ κρατήσῃ ἀκόμα ἡ δουλειά...

ΜΑΝΘΟΣ [θυμωμένος] — Σκέφτουμαι καμιὰ φορά... πῶς δὲν ξτανε καμιὰ σφίξι νὰ 'ρθῃ στὸν κόσμο. Τίποτες δὲ χρειάζεται καὶ τὸ καλὸ δὲν ξέρεις νὰν τὸ πειριμένης ἀπ' αὐτόνε καὶ τὸ κακό, τὸ κακὸ εἶν' εὔκαιρος γιὰ νὰν τὸ κάνῃ .

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — "Οχι, Μάνθο μου, σὰν τί ἔκαμε κακό; "Άν βγάλῃς τὶς παρεξενιές... αὐτὸς δὲν εἶνε πὸν γλύτωσε τὸν καπετάν Λεφτέρη;... αὐτὸς δὲ γλύτωσε τὴν Αύγούλα;... "Η τὴν ξέρασες τὴ βραδυά πὸν κάηκε τὸ μαυρόσπιτο σὰν νάτανε ἀπὸ ἀχερα, καὶ γίνηκε κάρβουνο δι μάκαρίτης ὁ Λεφτέρης;... Νά, 'κει μέσα τὸν έβρηκανε... σὰν κάρβουνο, μεγάλο κάρβουνο!... Αὐτὸς δὲν τὸν ἐγλύτωσε ἀπ' τὴ θάλασσα; κι' ἀν πρόκανε, δὲν θὰ τὸν γλύτωνε κ' ἀπ' τὴ φωτιά;...

ΠΕΤΡΟΣ — Χά! χά! χά! χά! χά...

ΜΑΝΘΟΣ [κυττάζοντάς τὸν παράξενα]. — Τί, ἔπανες; γιατὶ γελᾶς;...

ΠΕΤΡΟΣ — Κάτι θυμήθηκα, ξέρετε τί θυμήθηκα; Θυμήθηκα τὸν καλόγερο ποὺ πέρασε για «ζήτα» κι' έκανε τὸν ἄγιο καὶ δὲν έφερε τὰ φασούλια μὲ λάδι, ποὺ τοῦδωσε ἡ μητέρα. «Ητανε ἄγιος ἀνθρωπος, δι φουκαρᾶς!... Θυμόσαστε τὸ βράδυ ποὺ 'κοιμήθη, ποὺ τὸν τσάκωσα καὶ μασούλας ἔνα κομμάτι ἀπὸ παστό, ... χά! χά... χά!

ΜΑΝΘΩΣ — Μὰ δὲ μοῦ λές τί σχέσι ἔχει τώρα τὸ μπῆς μὲ τὸ φίλι;... τί; μπᾶς κι' έχεις τραβηγμένα, γάιδαρε;

ΠΕΤΡΟΣ — Δὲ βλέπεις, κάθε βράδυ ἐγὼ δὲν κάνω κι' ἄλλην δουλειὰ. [μόνος] 'Άκοῦς ἔκει τοὺς γλύτωσε! Θέ μου καὶ φύλαγε νὰ μὴν ἀνοίξω τὸ στόμα μου κι' δι λάκνος ἀνοίξῃ καὶ τῶν δυό...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ — Τί, διλο μουρμουρίζεις... πάψε πειά... νομίζεις πῶς ή γκρίνια βγαίνει σὲ καλό;... Κάμε δι, σ' ἀρέσει στὰ στερνά' ἐγὼ δὲν ξέρω...

ΠΕΤΡΟΣ — Καὶ δὲ μοῦ λέτε, τὴν ἀφεντιά του θὰ προσμένουμε τώρα τρεῖς ἀνθρώποι... δυὸ γέροι κι' ἔνας πεθαμένος ἀπὸ τὴν πεῖνα; Δὲ σώνει τάχατες ποὺ τοῦ τὸ κουβαλάμε;

ΜΑΝΘΩΣ [ἀνασηκωνόμενος]. — Τάχεις ἔτοιμα;... Εἴμαι ξεθεωμένος, πάω νὰ μὴ σὲ βλέπω... [τραβῶντας κατὰ τὸ στήτι του]. 'Άκόμα, Θέ, μου, νὰν τοῦ βάλης φώτισι!... Γιὰ τί κακὸ νὰ μὲ παιδεύῃς τάχα, ποὺ στὰ γεραματά μου καὶ στὰ νειάτα μου κατάρα μοῦ τὸν ἔστειλες;... [πρὸς τοὺς ἄλλους]. 'Άμ' κουνηθῆτε, ντέ! μπαίνει στὸ σπίτι του!.

ΠΕΤΡΟΣ — Δόξα σοι δι θεός! [παιώνοντας τὸ παραγάδι] ξέφταξα!...

ΠΗΝΕΛΟΠΗ [ιδιαιτέρως πρὸς τὸν Πέτρο]. — Μὴν τὰ πολυλές, περσότερο τὸν κάνεις νὰ πικραίνεται...

ΠΕΤΡΟΣ [καθὼς μπαίνουν κι' οἱ δυὸ στὸ σπίτι τους]. — Κι' ἐγὼ τοῦ φταίω δηλαδή; 'Αντὶς ἔκεινος νάχῃ τὴν κατάρα του, κοντεύω 'γώ!...

'Ολοι μπαίνουν στὸ σπίτι τους.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Βάγγος καὶ Αὐγούλα.

Φαίνονται ἀπὸ μακριὰ ἀγκαλιασμένοι νὰ περπατοῦν. Κρατοῦνται κι' οἱ δυὸ στὰ κέρια τους ἀπ' ἔνα κλαρὶ μὲ ἀστρά λουλούδια. Κλαρὶ ἀγράμπελης. Προχωροῦν πάντοτε πρὸς τὸ πεζούλι κουβεντιάζοντας.

ΒΑΓΓΟΣ [φιλεῖ τὴν Αὐγούλα]. — 'Ενδος χρόνου μεθύσι, μεθύσι καὶ δνειρό, σὰν τῶν ματιῶν σου τὸ μεθύσι, καὶ σὰν τῆς διμορφιᾶς σου τῶνειρο!... Κάθισε νὰ μᾶς χαιδέψῃ δ

μπάτης καὶ τὸν δύο. «Οπως ἔσυ μὲ τὸ ἀπαλὰ τὰ κέρια σου ἔμένα... δπως τὰ μαλιά σου τὰ μεταξωτά, ἔτοι τοῦ ἀέρα τὰ μακρονὰ μαλλιά, χαιδεύουντε...

ΑΥΓΟΥΛΑ [τὸν φιλεῖ]. — 'Ο, τι πῆς... καλέ μου ἔσυ... [καθόνονται ἀπάνω στὸ πεζούλι].

ΒΑΓΓΟΣ [βάνει τὸ κεφάλι του στὰ γόνατα τῆς]. — Πέξ μου τὸ παραμύθι, ἀγάπτη μου, τὸ παραμύθι τὸ παλῆρο, δποῦ μοῦ τούς τούς τὴν ἄλλη μέρα ποὺ ἔγειρα στὴν ἀσπρορόδινη ἀγκαλιά σου κι' ἔκλαψα σὰν παιδί!... πέξ μου τὸ παραμύθι τὸ παλῆρο ποὺ τῶλεγε τῆς μάνας σου η μάνα,... τὸ στοιχειό, δι δράκοντας, ποὺ στὴ ζωή του ποτὲ δὲν ἔκοιμηθηκε ποτέ... δποῦ τὰ μάτια του — τὰ ἀναμμένα κάρβουνα — τῆς ἀγρυπνιᾶς καὶ τῆς ψυχῆς του ἐφλόγιζαν οἱ φιλόγεις!... πέξ μου, πῶς η μάγισσα μὲ τὸ φίλτρο, τὸ δυνατὸ τὸ φίλτρο, τὸν ἀποκοίμισε καὶ μὲνα μαχαιράκι, χρυσὸ ἔνα μαχαιράκι, τοῦ πῆρε τὸ κεφάλι!... πέξ μου το...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Τί τὸ θυμᾶσαι πάντα αὐτὸ τὸ παραμύθι;...

ΒΑΓΓΟΣ — Μ' ἀρέσει δπως κοιμήθηκε γιὰ πάντα δι δράκοντας!... πέξ μου το καὶ χάιδεψε με μ' ἀρέσει σὰ μικρὸ παιδί νὰ μὲ χαϊδεύῃς στὴν ἀγκαλιά σου διπλή ναι η χάρι. Γυναικα είσαι καὶ δχι μονάχα η ἀγκαλιά σου τὰ μάγια κλεῖ τοῦ ἔρωτα γιὰ μένα, μὰ κάποια ἀγάπη σὰν τῆς μητέρας ἀκόμη. Μάνας καὶ γυναικας ἀγάπη. Πέξ μου τὸ παραμύθι, Αὐγούλα, γυναικα μου!...

ΑΥΓΟΥΛΑ [τὸν χαιδέψει]. — 'Αρχίζει κάποια ἀπαλὴ ἀνάφουσις ἀπαλὴ ποὺ μόλις ἀκούνεται... — 'Ητανε μιὰ φορὰ δι δράκοντας, ἀρχοντας τοῦ κόσμου, ἀφέντης καὶ τῆς κάτου Γῆς...

ΒΑΓΓΟΣ [μελαγχολικά]. — 'Αφέντης καὶ τῆς κάτου Γῆς!...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Μὲ τὸ παλάτι του, τὸ σμαραγδένιο τὸ παλάτι του, ἔδούλευαν παρθένες μὲ χρυσᾶ μαλλιά καὶ μὲ γαλάζια μάτια. Παρθένες χίλιες...

ΒΑΓΓΟΣ μελαγχολικά]. — Παρθένες μὲ γαλάζια μάτια καὶ χρυσᾶ μαλλιά!..

ΑΥΓΟΥΛΑ — Μιὰν ἐφιλούσε τὴν ἡμέρα, καὶ τὸ φίλι του θάνατος!...

ΒΑΓΓΟΣ [σκεπτικός]. — Καὶ τὸ φίλι του θάνατος!...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Καὶ στὰ κρόνουσταλλένια τὰ κατώγια πύργους είχανε στήσῃ τὰ παρθενικὰ τὰ κόκκαλα!... Κι' ηρθε ἡ ἀράδα τῆς Καλότυχης μὲ τὰ μαλλιά σὰν ηλιο!... καὶ τὴν κλαίνε νειοὶ, καὶ τὴν κλαίνε παλληκάρια, καὶ

τὴν κλαίει ούλος δι κόσμος κι' η κάτω γῆς ἀκόμα! Καὶ τὴν κλαίει καὶ τὰσπρο βασιλόπουλο μὲ τὸ ἀστρό της ἀτι καὶ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ τὴ ματιὰ τὴν κοφτερὴ σὰν τὸ σπαθί!

ΒΑΓΓΟΣ — Καὶ τὴ ματιὰ τὴν κοφτερὴ σὰν τὸ σπαθὶ.

ΑΥΓΟΥΛΑ — Καὶ μαυροφορεμένο πάει στὴ μάισσα ποὺ κατεβάζει τὸ ἀστρό καὶ τὸ φεγγάρι καὶ μιλεῖ κρυφὰ στὸν ηλιο, καὶ τὸ βοτάνι τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀγάπτης, καὶ τὸν θανάτου τὸ βοτάνι κρατεῖ στὰ κέρια τῆς. Τὸ μαυροφορεμένο τὸ βασιλόπουλο στὴ μάισσα τραβάει. Δόσε μου ούλα τὰ φλουριὰ καὶ ούλα τὰ διαμάντια, τὸ ἀνεχτήμητο καὶ τὴν κορώνα μὲ τὸ ἀστρό τῶν διαμαντικῶν καὶ ούλα, καὶ κράτα τὴ ζωή σου καὶ τὴν Καλότυχη. Αὐτήν στὴ καρδία!... Κι' εἰπε τὸ βασιλόπουλο. Κρατάω τὴ ζωή μου καὶ τὴν ἀγάπη μου καὶ πάρτα τὸ ἄλλα. Κ' ἐκφάτησε μονάχα τὴ ζωή!...

ΒΑΓΓΟΣ — Μονάχα τὴ ζωή! Τὸ πειὸ τρανὸ ἐκφάτησε. Η μάγισσα, τὴ ζωή του ἀν τοῦ γύρευε, δι δράκοντας θὰ ζούσε ἀκόμα! χα! χα! χα!

ΑΥΓΟΥΛΑ — Κι' η μάγισσα ἐκίνησε καὶ πῆγε. Βρήκε τὸ δράκοντα. Τὴ φίλησε, μὰ τὸ φίλι του, ζωὴ τῆς μάγισσας! Καὶ τὴν ἐκέρασε τὸ ἀλικοκρασὶ καὶ κείη κάποιο φίλτρο. Καὶ τὰ μάτια του — τὰ δυὸ τὰ στρογγυλὰ τὰ κάρβουνα τὰ φλοιομένα ἐσβύσανε κι' δι πύνος τὰ λέπτια τού, σὰν κεραμύδια πράσινα γυαλιστερά, δι πύνος τὰ παράλυσε. Κι' δι δράκοντας κοιμήθηκε!

ΒΑΓΓΟΣ — Κι' δι δράκοντας κοιμήθηκε! Κοιμήθηκεν δι δράκοντας!...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Μὲ τὸ χρυσὸ τὸ μαχαιράκι η μάγισσα τοῦ πῆρε τὴ ζωὴ καὶ τὸ κεφάλι τοῦ πούψε καὶ δὲν ἔσταξε αἴμα ούτε μιὰ σταλαγματιά...

ΒΑΓΓΟΣ — Αἴμα δὲν ἔσταξε σταλαγματιά...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Καὶ τὸ βράδυ, στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ βασιλόπουλου η Καλότυχη ἔκλαψε τὴν ἀγάπη καὶ τὴ φτώχια τῆς. Κι' εἰπε τὸ ἀστρό βασιλόπουλο: Βασίλειο μου καὶ πλούτη ἔσυ. Καὶ η ἀγάπη μας, ζωή!...

ΒΑΓΓΟΣ — Βασίλειο μου καὶ πλούτη ἔσυ, Αὐγούλα, καὶ η ἀγάπη μας, ἀτέλειωτη ζωή!...

παύει η ὑπόχρουσις.

ΑΥΓΟΥΛΑ — Νὰ ποὺ τὸ χατῆρι σου ἔκαμα καὶ στρέιπα, τὸ παραμύθι!...

ΒΑΓΓΟΣ τὸν φιλεῖ — 'Η μάγισσα ἔσυ!... Δὲν ξέρω η ζωὴ χωρὶς ἔσε τί θάτανε!... "Ολα, δλα ἀδιάφορα η κακὰ γιὰ μένα, δλα!... "Η μοῖρα μου, κι' δι ἵσκιος μου βαρύς. "Ολο τὸ

νησί, δλος δι κόσμος μὲ τὰ σπαθιά, κάτω ἀπὸ τὰ χαμηλωμένα τὰ βλέφαρα μὲ πλήγωνεν ἐμένα! Ο φόβος τους, πῶς η εἰμαι καὶ η ξεχωριστὸ μὲ τὸ νησί, τοὺς κράταγε μακριά... Φαρμάκι στὴ γλώσσα, φαρμάκι στὴν ψυχή, γιὰ μένα κράταγεν δι κόσμος. Φειδιῶν φωλεὶς τὰ στόματά τους καὶ τὰ λόγια τους διχές!... Πρὸν νὰ μὲ ξέρουν, πρὸν νὰ μὲ φτάσουν, διχτοὶ μου εἶτανε, καὶ γώ φίλος μὲ τὰ λουλούδια... Κι' ησουνα σὺ γιὰ μένα, ἔνα λουλούδι μέσα στὸ νησί!...

ΑΥΓΟΥΛΑ [τὸν φιλεῖ]. — Καλέ μου!... χρονέ μου ἀντρα!...

ΒΑΓΓΟΣ [ἀγκαλιάζοντάς την] — 'Απὸ μικρὴ δὲν ησουνα ἄλλο, παρὰ ένα χρῶμα, ποὺ τὰ μάτια μου μποροῦσα, δίχως κούρασι, νὸ ἀναπάψω. Δὲν ησουνα, παρὰ μιὰ ηλιού, ἀχτίνα μέσα στὴν ἐρημιά, ποὺ μ' ξέωνε... Θυμώμουν πάντα, σὰν πληγωμένος έμενα ἀπ' τὰ βαρειά καὶ τὸ ἀσκητήμα καὶ ἀπρεπα λόγια τοῦ νησιοῦ, κι' ἀπ' τὰ παιγνίδια μοναχὸς σὰν ἔφευγα βαλαντωμένος, ἀπὸ μικρός, θυμώμουν πῶς φίλος μενάνειαν εἰσιθήνη. Μοῦ γέλαιας καὶ μοῦ μιλούσες μονάχα ἔσυ, καὶ στὸ παιγνίδι η καταδεχτικὴ ησουνα σύ. Καὶ ησουνα σὰν χάιδι, στὲς σπρωχεὶς δι πύνος μὲ φίλευαν οἱ ἄλλοι, κι' ησουνα σὺ παρηγοριά στὴν παιδιάστική μου τὴν δυστυχία.

ΑΥΓΟΥΛΑ — Μὰ γιατί ἀπόψε θέλεις ἐπίμονα νὰν τὰ θυμᾶσαι τὰ παλῆρα; Γιατί!...

ΒΑΓΓΟΣ — Γιατί ένα χρόνον διενεργούμενοι... καὶ θέλω νὰν τὰ λέω, νὰ μὲ βοηθᾶνε τὰ παλῆρα σὰ μάρτυρες, πῶς εἰνε ἀλήθεια οἱ σημερινές, οἱ ἀγκαλιές καὶ τὰ φιλιά... Μ' ἀρέσει τὰ περασμένα νὰ θυμοῦμαι... "Υστερα σὰν μεγάλωσες...

Βγαίνει ἀργά ἀπ' τὸ βουνό τὸ φεγγάρι διοστρόγγυλο καὶ κόκκινο

Φεγγάρι, νηδ φεγγάρι καὶ ματωμένο! πρὸς τὴν Αὐγούλαν! Μοῦ θυμίζει τὴν περασμένη θλίψι μου, τὸ ματωμένο φεγγάρι... "Ομως σήμερα δὲν είμαι εντυχισμένος;... Γιὰ πέξ μου; ξέω νειάτα, ζωή, ψυχὴ πλατειὰ κι' ἀγάπη καὶ μιὰ γυναικα ώσαν κι' έσε, κι' ἀνεχόρταγη η ψυχὴ μου τί ἄλλο θενὰ γύρευε;... γιὰ πέξ μου;... [σηκώνεται δρόμιος].

ΑΥΓΟΥΛΑ — 'Αγαπημένε μου, τὸν ίδιο τὸν έαυτό σου φέωτα...

ΒΑΓΓΟΣ [θλιμμένος] — Είνε καὶ κάτι ἄλλο,

λοίμονο! Μου τὸ θυμίζει τὸ θλιβερὸ ἀποψινὸ φεγγάρι!...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Τί ἄλλο θέλεις!...

ΒΑΓΓΟΣ [θλιμένος καὶ μοναχός] — Τί μου θυμίζεις, φεγγάρι;... Γιωποῦν καὶ οἱ δύο γιὰ λίγες στιγμὲς! "Υστερα μεγάλωσες, σὲ κέρδισεν ἐσένα τὸ νησί. Τὸ σπίτι, τὸ καράβι, κι' ὁ πατέρας σου!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [ἀναστενάζοντας] Κι' ὁ πατέρας! "Αγια τὰ χόματα ποὺ κοίτεται!... [κάποιος ἀδρας φυσάει δυνατὸς ἀπ' τὰ χαλάσματα. Ή Αὐγούλα σὸν νὰ ζαφνιάζει στρέφει πρὸς τὰ χαλάσματα. Ο Βάγγος κυττάει προσεκτικὰ πρὸς τὰ ἔκει. Ή Αὐγούλα σιγά]. "Άκου! σηκωθήκεν ἀέρας. Πάμε στὸ σπίτι!..."

ΒΑΓΓΟΣ [ξαφνισμένος] ὅχι γιὰ στάσου! [τῆς πάνει καὶ τὰ δυὸ τὰ χέρια] "Επειτα [καθ' ἑαυτὸν] Γιὰ ποιόνε μυρολόδι ἔστησε σὲ οἱ ἀνεμοι;... [ταφαγμένος καὶ ὡσὰν ἀφηρημένος] "Αρχισες, λοιπόν, καὶ σὺ γιὰ μένα, κρατῶντας μοναχὰ μικρὴν ἐνθύμησιν ἀπ' τὰ παληά, ἀρχισες τὰ ἵδια τὰ καμώματα μὲ τὸ νησί!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ — Σὲ παραγνώριζα τὰ μάτια μου δὲν τάρφιναν νὰ ἴδοινε τὴν ἀγάπη σου καὶ τὴν καρδιά σου!...

ΒΑΓΓΟΣ — Κι' ἀλήθεια, χρόνια δλόκληρα πικρὴ ζωὴ. Καὶ μοναχὰ ἡ ἐλπίδα, μιὰ μεγάλη ἐλπίδα, ποὺ ἔφεγγε. Μὰ ξέρω καλὰ πῶς μέσα μου δὲν ἔλαμψε ἡ ἐλπίδα παρὰ γιὰ νὰ μου δεῖξῃ πειδὸ βαθὺ τὸ πρωτητεριὸ σκοτάδι!... "Ομως μιὰ ἐλπίδα σὰν φῶς ποὺ φέγγει ἀλαργινὰ στὸ δρόμο μου μὲ τράβαγεν ἀλλοιῶς... [θλιβερὸ] δὲν εἶχα παρὰ νὰ κόψω τὴν κλωστή, γιατὶ οὔτε μιὰν ὥρα δὲ θᾶθελα νὰ σέρνω τὸ κορμί μου σὰ σάλιαγκας στὴ στέρνα... τὸ ξέρω πῶς τὸ σκοτάδι τὴν προσμένει κι' αὐτή, καὶ τὴν ἀλυσσιδίτσα ποὺ μὲ κρατεῖ, κάποιο ψαλλίδι, χρυσὸ ψαλλίδι, σὰν τῆς μάγισσας!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ — Γιατὶ μου λέσ τοι πικρὰ ἀπόψε; [τὸν φιλεῖ] δὲ θέλεις νὰ μου πῆς τί ἔχεις;

ΒΑΓΓΟΣ [μὲ τόνον θλιβερὸν] Φυσάει κάποιος ἀδρας καὶ τὸ φεγγάρι αἷμα στάζει! [ἀπὸ τὰ χαλάσματα ἀκούεται ἡ φωνὴ μιᾶς κουκουβάγιας] "Άκου!... "Άκου!... δὲν εἶνε θρῆνος; Κάποιονε κλαίνε στὰ χαλάσματα!... κάποιονε κλαίνε!... [μόνος] δ, ἀέρα ποὺ ἀνοίγεις τὰ μεσάνυχτα τὶς διπλο-αμπαρωμένες τὶς πόρτες!

ΑΥΓΟΥΛΑ [τρομαγμένη]. — Μὰ πές μου, χρυσό μου, τί ἔχεις κι' ἔκιρόνισες;

ΒΑΓΓΟΣ — Εγώ; [γελάει βιάζοντας τὸν ἑαυτὸν ταυ]. Εγώ, έγώ;... τί θές, τί θές γιὰ νᾶχο;... [ἡ κουκουβάγια ἀκούγεται καὶ πάλι]. "Άκου! ἄκου!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [πρὸς τὰ χαλάσματα]. — Τὸ κεφάλι σου νὰ φᾶς!... [πρὸς τὸν Βάγγον]. Μὰ τὶ ἔχεις;

ΒΑΓΓΟΣ — Τίποτα... Θέλω, θέλω [μὲ περιπάθεια] δῆλην νὰ σὲ κατέχω! "Ελα νὰ σ' ἀγκαλιάσω δῶ, τὰ χέρια σου νὰ φιλήσω, ἔλα νὰ σ' ἀγκαλιάσω, νὰ μὲ κυττᾶς κατάματα, καὶ ἡ ματιά μου εἰς τὰ βάθη σου νὰ φτάνῃ ἔλα νὰ σ' ἀγκαλιάσω, ὅχι μονάχα τὸ κορμί σου, καὶ τὴν ψυχὴ σου ν' ἀγκαλιάσω ἔλα γιατὶ ἀπόψε περσότερο σὰν δύειρο μου φαίνεσαι!... Σ' ἐπόθησα ἀπ' τὰ μικρά μου τὰ χρόνια, γυναῖκα, ἔγὼ σὲ πόθησα, καὶ χρόνια, χρόνια νὰ σ' ἀπαντήσω ἀδύνατον, δημοσίευσης τὸν πόθησα, τὸν κισσὸ τοῦ μικροῦ παραθυριοῦ, ποὺ κάηκε... καὶ δὲν ὑπάρχει πειά..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [ἀγκαλιάζοντας τὸν]. — Είσαι δι μοναχὸς στὸν κόσμο, πούχω. Μὴ μὲ πικραίνης μὲ τὰ λυπητερὰ τὰ λόγια σου, ποὺ σὰν καμπάνα ποὺ ἀργοχυτπάει θλιβερή, μουν μοιάζουν... Τί ἔχεις, ἀγάπη μου, καλέ μου, τί ἔχεις σύ?... [ἡ κουκουβάγια ἀκούγεται πάλι].

ΒΑΓΓΟΣ [σιγά - σιγά]. Φοβᾶμαι!... Δὲν τῶπα, ἄλλη φορά δὲν τῶπα. Τῶπα ἀπόψε!... [σιγάτερα]. Φοβᾶμαι!... [κυττάει πρὸς τὰ χαλάσματα].

ΑΥΓΟΥΛΑ — Σὲ καλό σου!... Εσύ, ἔσυ φοβᾶσαι, ἔσυ ποὺ μέσα στὴ φωτιὰ ἐπάτησες καὶ ἀπ' τὰ δόντια τοῦ χάρον μου χάρισες ζωὴ κι' ἀγάπη;... Εσύ φοβᾶσαι, ποὺ στὰ κύματα παλαίσθοντας, καὶ στὰ δυνατά σου χέρια κρατῶντας τὸν πατέρα μου τὸν γλύτωσες;... [ὁ Βάγγος τὸ ἀκούει φρικιῶν]. Γιὰ πές μου, τί φοβᾶσαι?... ἐδῶ πέρα τί φοβᾶσαι; Μὲ κάνεις ν' ἀνατριχιάζω ἀπόψε μὲ τὰ λόγια σου!...

ΒΑΓΓΟΣ — Φοβᾶμαι τὸ μπόι τὸ μικρό, τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων κι' εἶνε νὰν τὸ φοβᾶμαι ἔγώ!... Φοβᾶμαι ἔσένα τὴν ἵδια!... Γιατὶ χρειάστη δι πόλεμος γιὰ ν' ἀποχήσω τὸ ὄμορφο, τὸ πανώρη που κορμί καὶ τώρα, τώρα, είμαι τρελλὸς γιὰ τὴν ψυχὴ σου, ποὺ ἀλλοίουνο τὶς τρανῆς ἀγάπης, σ' ἔνα χρόνο, δὲν ἔνοιωσε ἀκόμα τὴν ἀνατριχίλα. [ὁ ἀέρας φυσάει]. Ζητάω, γυναῖκα, νὰ σουν ἔντονήσω μιὰν ἀλλή μέσα σου ἀγάπη, τὴν πειδὸ βαθὺ... "Αν καί τὸ κορμί σου ἐρωτικά, σὰν μὲ ζυγώνη, ἀκόμη ἡ ψυχὴ σου δὲ λαμπάδιασε! [ἀκούγεται πάλι ὁ ἀέρας!] "Άκου! ἡ ἀπόψε,... ἡ τὴν κλωστὴ τὴν κόβω!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [φοβισμένη]. — Δὲ σὲ καταλαβαί-

νω... γιατὶ θέλεις νὰ μὲ πικραίνῃς; θέλεις ἄλλο ἀπ' δοσο σ' ἀγαπῶ;... Δὲ σ' ἀγαπῶ μονάχα σὰν ἄντρα μου, μ' ἀκόμα, γιατὶ σὰν ἀπ' τὸν τάφον νὰ μ' ἀνάστησε... Στὴν ἀγκαλιά σου μ' ἐκατέβασες μέσα ἀπ' τὶς φωτιές, κι' οὐλο ἐθάμαξε στ' ἀλήθεια τὸ νησὶ τὸ πῶς γλυτώσαμε κι' οἱ δυό... Πῶς νὰ ξεχάσω αὐτὸ καὶ τὴν ἀγάπη σου ποὺ ἐπιστήκει ἀπὸ μέσα γερὰ— καθὼς μουν τόσιπες— σὰν τὸν κισσὸ παντοτενή, τὸν κισσὸ τοῦ μικροῦ παραθυριοῦ, ποὺ κάηκε... καὶ δὲν ὑπάρχει πειά...

ΒΑΓΓΟΣ — "Άκου, τὸ παραθύρι ποὺ δὲν ὑπάρχει πειά. "Ησουνα δεμένη καὶ περήφανη. Η φωνὴ μου δὲ σ' ἔφτανε. Καὶ δὲν ἐλλιγίζεις. [λαλεῖ ἡ κουκουβάγια]. "Άκου... κάποιονε κλαίει, κλαίει τὸν πατέρα σου, ποὺ είμαι ἔγὼ φονιᾶς του!... Δὲν μπορῶ, μὲ βαρένει τὸ φέμα ἔνα χρόνο, μολύβι στὴν ψυχὴ μου. "Έγὼ τὸ σπίτι σας στὶς φλόγες, στὴ φωτιὰ παραδώσα!... "Έγὼ, στὶς φλόγες τῆς ἀγάπης μου παραδώσα τὸ σπίτι σας καὶ στὸ θυμό μου τὸ καράβι σας! Θυμᾶσαι πῶς τόσιπες. "Άντρα δὲν παίρω ἔνα... Καὶ γά, ἔγὼ σοῦ τόσιπε: "Έγω στὴν ἀγάπη μου κάτι ἀπὸ τὸ ἀτέλειωτο μάκρος τοῦ πελάγου!... Τὸ ξέχασες πῶς είμαι δι γυιδὸς τοῦ Ισκιου ἔγώ! [δ ἀέρας φυσάει]. "Άκου!... εἶνε δι ἀέρας π' ἀνοίγει τὶς διπλοαμπαρωμένες τὶς πόρτες τὰ μεσάνυχτα!... "Όλα, δὲν τάκαψα, καὶ τὰ σύντριψα θυσία, ταξιμο τοῦ θεοῦ μου, ποὺ εἶνε ἡ ἀγάπη σου!..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [ὑποχωροῦσα μὲ τρόμον] — Γυιὲ τοῦ Ισκιου, φονιᾶ, στὰ νύχια σου πῶς ἔπεσα, γυιὲ τοῦ Ισκιου, καλὰ σουν τὰ φωνάζει τὸ νησὶ, μὲ ζωὴ μονάχα σουν χρεωστάω, πάρτηνε, πνίξε με, μὲ μὴ μ' ἀγγίξῃς πειά μ' αὐτὰ τὰ χέρια ποὺ τάκαμες σκεπάρνια νεκροθάφτη... [γυρίζοντας πρὸς τὰ χαλάσματα] Πατέρα! πατέρα!...

ΒΑΓΓΟΣ [ἀπογοητευμένος, συντριψμένος] — Κλάψε τοὺς πεθαμένους, γυναῖκα! Τώρα σὲ χάνω μιὰ γιὰ πάντα!... "Ω, τὴν ἀγάπη, τὴ βαθειὰν ἀγάπη, τὴν ἀληθινὴ δὲ θάντην τηνε χωρέσῃς στὰ μικρὰ τὰ στήνια σου, γυναῖκα ποτέ, ποτέ!... Τί κι' ἀν τ' ἀσπρο τὸ κορμί σου, τὸ φιλντισένιο, ἔνοιωσε τὶς φωτιές τοῦ ταπεινοῦ τοῦ πόδου; Τὸ κορμί μιᾶς γυναικὸς μονάχα δὲ θάντην ποτέ, χωρέσῃς καὶ τὴν ψυχή... Νά, γιατὶ σοῦπα: ἡ ἀπόψε, ἡ τὴν κόβω τὴν κλωστὴ... "Αντὶς ν' ἀνοίξει τὴν ἀγκαλιά σου τετραδιπλὴ νὰ μὲ χωρέσῃ, ἀντὶ σὰν τὴν ἀγάπη μου, ποὺ σουν φανέρωσα ἀπόψε 'γὼ τὸ πλάτος, πλατειὰ ν' ἀνοίξῃ ἡ ἀγκαλιά σου, γυρίζεις

καὶ κλαῖς τοὺς πεθαμένους, ἀφίνοντας τὸν ζωταγὸνὸν ἐμένα νὰ πεθαίνω!... Φονιᾶς ἔγὼ, καὶ σὺ φονιᾶς μιᾶς ἀγάπης, μεγάλης σὰν τὴ θάλασσα καὶ σὰν τὸν οὐρανὸ μεγάλης!... [προχωρεῖ πρὸς αὐτὴν ἀναποφάσιστος].

ΑΥΓΟΥΛΑ [ὑποχωρεῖ τρομαγμένη] — Πίσω, πίσω, γυιὲ τοῦ Ισκιου, φάντασμα, δάμονα, φονιᾶ!...

ΒΑΓΓΟΣ [παθητικά] — "Εσκυψε στὸ γκρεμὸ — γκρεμὸς εἰν' ἡ ἀγάπη μου, — καὶ σκιάχτηκες, σάνοιξα τὴν ψυχὴ μου, τὴν ἀγάπη μου. Φοβᾶσαι νάρθης καὶ σὲ χάνω, κι' ὅταν μὲ χάιδευες τί ἀξίζει σὰν δὲν τῶξες λιοντάρι πῶς ἐχαίδευες;... Σὲ χάνω. Μὰ δὲν ἀξίζει μιὰν ὡμορφη γοργόνα τοῦ καραβιοῦ θεό του νάχη κανείς, χωρὶς ψυχὴ γοργόνα!... Στὸν κόσμο δι, τι ἀξίζει ξεκίνει πειά νὰ ζησῃ;..."

ΑΥΓΟΥΛΑ [λυπητερὰ] — Στὴν ἀγκαλιά μου ἔνα φονιᾶ ἐκράταγα καὶ φύλαγα τοῦ πατέρα μου τὸ σκληρὸ φονιᾶ!...

ΒΑΓΓΟΣ — Πρὶν σου τὸ πῶ, τὰ χεῖλα μου δὲν ἔσταζαν τὸ αἷμα τοῦ πατέρα σου καὶ τὸ θυμό μου γιὰ σένα γέλιο τὸν εἶχα... [κλαίγοντας] Καὶ τώρα κωρὶς ἀγάπη τεῖναι ἡ ζωὴ;... "Ω, τῶξερα! καμμιὰ ἐλπίδα: ἔνα δύνειρο διόπου δι ξυπνημός του στὴν πόρταν εἶνε τοῦ θανάτου, δ, γυναικα [λιγμούς].

ΑΥΓΟΥΛΑ — Φονιᾶ, δὲν ἐλογάριασες τὰ χρόνια του; Κι' ξει ψυχὲς δὲν ἐλυπήθης ποὺ ἐκατάπιανε τὰ κύματα;

ΒΑΓΓΟΣ — "Όχι· γιὰ τὴν ἀγάπη σου, γυναῖκα, τὴν ἀγάπη σου πούναι δυνατὸ καὶ μεθάπει.

ΑΥΓΟΥΛΑ — Δὲν τὴν καταλαβαίνω τὴν ἀγάπη σου καὶ τώρα πάω νὰν τὸ φωνάξω στὸ νησὶ καὶ νὰν τὸ διαλαλήσω!... Θεριό, στοιχειό, δλάκερο δένα χρόνο στὴν ἀγκαλιά μου κράταγα, φονιᾶ ἔσενα. Μὰ ἔχει ἔννοια σου δὲ νόμος στημένη ἔκει τὴν καρμανιόλα!... [πηγανεῖ πρὸς τὸ σπίτι του, καὶ βροντάει τὴν πόρτα] Πατέρα!, κώδ Μάνθο! Πέτρο!.. τρεχαίτε δῶ, ἐδῶ εἰν' δ φονιᾶς!

ΒΑΓΓΟΣ [μὲ περιφρόνησ] — "Ο φονιᾶς!...

ΑΥΓΟΥΛΑ — Τρεχαίτε, πρέπει νὰν τὸ μάθη οὐλο τὸ νησὶ, τὶ ἔθεισεψεν δι γυιδὸς τοῦ Ισκιου!... Μάνθο! Πέτρο!

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Μάνθος, Πέτρος, Πηγανέλη καὶ οἱ ἀντέρω.

ΜΑΝΘΟΣ [βγαίνοντας τρομαγμένος] — Τι ἔχεις κι' ἔτσι ξεφωνίζεις, τὶ ἐπάνθετε;

μικήν σχολήν τοῦ βεροιλινείου Πανεπιστημίου, ήτις ἀπολέσασα μόλις ἀρχομένου τοῦ ἔτους τούτου τὸν ἑτερον τῶν πρεσβυτάτων αὐτῆς ἐτάιρων, τὸν σφόδρα ποιητικόλγον¹ Ἀλβέρτον τηνειδερίκον Berner. Θρηνεῖται ἡδη καὶ τὸν ἄλλον, τὸν ὑπατον τῶν συγχρόνων ρωμαϊστῶν Βερντίκον Dernburg.

Ἡ τανύπτεος φῆμιν εἰλέχη ἥδη προδιατέσση δυσμενᾶς κατὰ τὰς τελευταίας ἔβδομάδας τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς κύκλους τοῦ Βερολίνου, ἀγγείλασα τὴν ἀσθένειαν τοῦ σοφοῦ πρεσβύτου, ἐκ τοῦ μαρύον δὲ πίνακος τοῦ Πανεπιστημίου ἐπληρωφορεῖτο ἐναγχος ἡ cupidategum iuventus ὅτι θά ἐστερεῖτο κατὰ τὸ χειμερινὸν ἔξαμηνον τῶν διδαγμάτων τοῦ Δέρνθουνγη. Οὐδεὶς ὅμις ἀνέμενε ποτὲ ὅτι κεραυνοβόλος τῆς καρδίας συγκοπή ἦταν διὰ τούτου τόσον ἀτοπώμας ἔνα πολυκλεῖ καὶ εἰς ἐπιστημονικὴν δραστηρίαν ἀνεξάντλητον βίον. Εἶναι ὅληθες ὅτι πρὸ πενταετίας ἥδη είλεχ κλονισθῆ σοβαρῶς ἡ ὑγεία τοῦ Δέρνθουνγη, ἐνθυμοῦμα δὲ ἀκόμη ἡωρᾶς τὴν τραγικὴν σημηνὴν ἡς ὑπῆρχε αὐτόπτης ἐν ταῖς μαρτυρίαις, καθ' ἣν συγχρήματα τοῦ πολυτελοῦς διδάσκαλος ἐν τῷ μεσῳ τῆς παραδόσεως ἔλαβε τὴν πρώτην προσβολὴν τῆς ἡμιπληγίας. Οἱ ἐπικρατήσαντες τότε φόβοι διεσκεδάσθησαν καθότι ὁ Δέρνθουνγη ὑποβλήθεις εἰς αὐστηρὸν δίαιταν καὶ μεταβάς πρὸς ἀναψυχὴν εἰς τὸ ηπιον κλήμα τῆς μεσομβρινῆς Μεντώνος ἀνέκτησε τοχέως τὴν κλονισθεῖσαν ὑγείαν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐπομένου ἔξαμηνος δῆ μόνον ἐπανέλαβε τὰ διακοπέντα μαθήματα, ἀλλὰ καὶ ἀνέπτυξεν εἰπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀκαταπόνητον συγγραφικὸν σφρύγον, βαινον τατὰ τὰς τελευταῖα μάλιστα ἔτη κατ' ἀντίστοιφον λόγον πρὸς τὰς δομημέδαι νπὸ τοῦ γῆρατος ἔξατλουμένας σωματιαῖς δυνάμεις.

* * *

Είναι έντελως άδύνατον νά σκιαγραφήση τις είς
όλης γραμμός τὴν ἔξεχουσαν τοῦ Δέονθουργού φυ-
σιοχωμάν, ἢ νά ἐκπιμῆσῃ — ἔστω καὶ ἀτελῶς
— τὸ τεάστιον αὐτοῦ ἐπιστήμονικὸν ἔδγον, τοῦ
ὅποιον τὰς βάσεις είλην ἥδη θέση διὰ τῆς «περὶ συμ-
ψηφισμοῦ» (comptensatio) ἐναισίμου διδασκαλούκης
διατριβῆς, ήτις ὑπῆρχεν δι πρώτος ἀσφαλής προάγγε-
λος ὑποφωσούντης μεγαλοφυῖας. Αἱ ἐπακολούθησασαι
ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι λατίστα ἔξησφαλισαν τὴν φή-
μην τοῦ νεαροῦ τότε λειτουργοῦν τῆς Θέμιδος, ὅστις
μόλις είσκοπενταέτης ἐκαλείτο ὡς καθηγητής τοῦ
Ρωμαϊκοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σιρίχης.
Μετά δικαιετίαν περίσσον διωρίσιν τακτικὸς καθηγη-
τής ἐν τῷ Πανεπιστήμιῳ τῆς Χάλλης, ἔκπτος δὲ ἀφω-
σιδόντης εἰς τὴν μελέτην τοῦ Πρωφωκοῦ ἀστικοῦ δικαίου,
οὗτοις ἔξεπόνησε τοίτομον σύγρωμα¹.

¹⁾ Βιογραφικαὶ σημειώσεις. ‘Ο Dernburg ἐγεννήθη τῇ 3 Μαρτίου 1829 ἐν τῇ ἀρχαιοπρεπεῖ Μαγεντίᾳ τῆς παραρρηνείου Ἐσσης, διήκουσε δὲ ἀκαδημαϊκάς σπουδάς ἐν Γκίσσεν καὶ Βερολίνῳ Τῷ 1851 διωρισθη ὑφήγητής ἐν Χαϊδελβέργῃ, δύος μετά τοῦ Brinkmann καὶ ἄλλων ὕδρες τὸ Κριτικὸν περιοδικὸν ἀπάσης τῆς νομικῆς ἐπιστήμης». Τῷ 1854 διωρισθη ἔκτακτος καὶ μετ’ ὀλίγον τακτικός καθηγητής τοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης. Τῷ 1862 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χάλλης, ὅπερ ἀντεπροσώπευεν ἀπὸ τοῦ 1866 ἐν τῇ πρωσικῇ γερουσίᾳ. Τὴν βερολίνειον ἔδραν κατέλαβε τῷ 1873 ὡς διάδοχος τοῦ Rudorff, διοισθείς ταχέως διὰ βασιλικού διατάγματος ισόβιον μέλος τοῦ Herrenhaus. Ἐχομάτισε δις πρότανις τοῦ Πανεπιστημίου, εἰχε δὲ τὸν τίτλον τοῦ νομικοῦ μυστικούσυμβουλου. Ἐκ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Δέοντον θητικῶν ἐνδιέξεων, ίδιαιτέρας μνείας ἔχει τυγχάνουν ὡς ἀπονομὴ τοῦ σπανιώτατα εἰς νομικοὺς ἀπονεμθέντος παρασήμους τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ καλλιτεγνή-

Μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπιστημονικῶν ἔργασιῶν τοῦ ἀρχοντοῦ πολλὴν εἰχε προξενῆση ἐντύπωσιν μία με-
τέτη περὶ τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Γαῖου (1869), τὰς ὅποιας
ἀρχομένου τοῦ παρελθόντος αἰδῆνος εἰχεν ἀνακα-
ῦψην ἐν Βερονα ἐπὶ παλαιφύστον, φέροντος ἐπιστολὰς
οὐ ἄγιον Ιερωνύμου, ὃ πολὺς ἴστοριδίστης καὶ πο-
λιτικὸς ἀνὴρ Γεώργιος Niebuhr.¹ Η ἀνακάλυψις τοῦ
Niebuhr εἰχεν ἀνασταύση τὸν νομικὸν κόσμον, κα-
θότι ἀνετράπησαν δ' αὐτῆς πολλαὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς
κείνης ἐπικρατοῦσαι ἐπαρκλμέναι δοξασίαι, ἐκλονισθη-
τὴν ἐν μέρει καὶ τὸ νομοθετικὸν γόνιτρον τῶν συνεργα-
ῶν τοῦ Ιουστινιανοῦ Θεοφίλου καὶ Δωροθέου. εἰς οὓς
πιεδίδετο ἡ σύνταξις τῶν Ιουστινιανείων εἰσηγήσεων,
μίτινες δὲν ἦσαν ἡ ἀπλὴ ἀντιγραφὴ τοῦ μέχρι τῶν ἀρ-
χῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰώνος ἀγνώστου κειμένου
οὐ Γαῖου μετά τινων συμπληρωματικῶν προσθήκῶν
καὶ ἀναγκαῖων τινῶν ἀφαίρεσεων τῶν πεπαλαιωμένων
του desuetudinem περιελθουσῶν διατάξεων. Εἰς τοὺς
γυγκίψαντας βαθύτερον εἰς τὴν μελέτην τῶν πηγῶν
διαιτέρων προσünένει ἐντύπωσ.ν τὸ γεγονός ὅτι τὸ ὑφος
τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Γαῖου, οὐδεμίαν εἰχε σχέσιν πρὸς
ὅν ὑφος τῶν γνωστῶν τῆς κλασικῆς ἐποχῆς ρωμαϊών
τομοδιδασκάλων. Ή φέουσα γλῶσσα, η σαφήνεια τῶν
δεῶν, ἡ ἀπλοῦς τρόπος τῆς ἐκθέσεως τῶν ζητημάτων,
ἡ ἀπαράμιλλος μέθοδος παροισίασαν εἰς τὴν ἐκθαμβων
νομικῶν κόσμουν μίαν νέαν προσωπικότητα, περὶ τὴν
ποιόιαν μεγάλη ἥγεσθη συζήτησις. (Δέργβουργος ἀνέ-
σεις νό διαγνωστικῶν διατάξεων, ἐπικαιροποίησεν)

αρε να δικαιολογηση δι' εμβριθών ἐπιχειρημάτων συμπέρασμα, εἰς δ' εἰχε καταλήξη, δηλαδή οὗτοι αἱ Ιnstitutiones τοῦ Γάιου δὲν είναι παρὰ ἀντίγραφον προχειρών σημειώσεων (Kollegienheft) ἀκριβοτάτης, συντεταγμένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προφορικῆς δι-
ασκαλίας του Γάιου, ὅστις ἐδίδασκε πιθανόντας ἐν τινι
τούν ἐπαρχιακῶν νομικῶν σχολῶν τῆς αὐτοκρατο-
ρίας¹. Εἰς τὸ συμπέρασμα τούτο κατέληξεν ὁ Δέον-
τουνοργ στηριζόμενος ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων ἐπιχει-
ρημάτων, ἐπὶ τοῦ περιφράσιον καὶ ἐπειγνηματικοῦ
ποιείας τῶν ἀντικείμενων καὶ τῆς πιθανότητος τούτων.

φίσους τῶν εἰσιγῆσεων καὶ τῆς συνήης ἀναφορᾶς εἰς ἀ πρόσθεν εἰρημένα «dixi», «diximus», ὅπερ ἔθεσ- θεν σῶς τεκμήριον ἀνθρώπουν ὅμιλοντος ἀπὸ καθέ- ρος. «Ομολόγῳ δὴ δὲν ἐπεισθην ἐκ τῶν ἐπιχειρημά- ων τοῦ Δέργιβουσηγ, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον νομίζω

"Ο.τι ἐκοφύωσε τὸν δόξαν τοῦ Δέρνβουργ, κομί-
σαν ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φήμης τὸ δόνομα αὐτοῦ μέ-
ροι παντὸς ἔγγυς ἢ ἀπωτάτου σημείου τοῦ ἡμετέρου
λαλήσαντον, ἐνθα ὑφίσταται ποιά τις νομικὴ ἑστία,
πηρῷξε τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Πανδέκται» πρὸ εἰκοσαε-
τίας περὶ τὸν πρῶτον ἐκδοθὲν λασικὸν σύστημα
οὐ Ρωμαϊκῷ Δικαίῳ. Ἡτο δὲ οὐδὲν τολμηρό καὶ πα-

ῆς ἀξίας καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς περιοχῆς Academia dei Lincei 'Εκ τῶν ἔργων τοῦ ἀριστερούς μηνημονεύτα τὰ ἑξῆς Pfandrecht (δίτοπον), Lehrbuch des preussischen Privatrechts (τόποι), Vormundschaftsrecht der preussischen Monarchie, Pandekten (τόποι), Lehrbuch des deutschen bürgerlichen Rechts (πεντάτοιμον επετὰ συμπληρωματικῶς ὑπὸ ὅλων ἐκδοθεισῶν πραγμάτων περὶ τῶν ἰσχυοντῶν εἰσέτι ἀστικῶν διατάξεων ὡν διαφόρων γεωμανικῶν κοστιδίων..

¹ Ο Μομσεν νομίζει ότι ὁ Γάιος ήτο νομοδιδά-
καλος ἐν Τροίᾳ.

πινδυνευμένη ή ἀπόφασις να προβῇ τις είς ἔκδοσιν ου συστήματος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐμεσουράνουν ἑπὶ ὑπὲπιστημονικού στερεώματος τηλαγεῖς ἀστέρες ὡς δαιμονίος Jhering, ὁ ἐπικίνδυνος συνώπτης, καὶ ὁ μέλινος Windscheid, τοῦ ὅποιον ἰδιᾳ οἱ «Πανδέαι» ἐθεωροῦντο ὡς τὸ τελειότερον προϊὸν μιᾶς προμιούχου ἐπὶ ἴστορικῶν βάσεων οἰκοδομούσης νομικῆς ανοίας. Ως ἐκ τούτου, καὶ περ ἔχων πλήρη πεποιησιν εἰς τὴν ἀξίαν του τριτόμου αὐτοῦ συγγράμματος, δὲ Εὔριξ οὐδένθινον, μὲ ποιὸν τινὰ ἐνδοιασμὸν ἐρεβθή εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, ἢν συνῶδευσε δι' ιγίων χαρακτηριστικῶν γραμμῶν, αἵτινες δεικνύουν τὸ ὑπέροχον τοῦ ἀνδρὸς μετριοφροσύνην, τὸ ἀψευτερον τεκμήριον ἀλληλούσιον μεγαλεύον· «Εἰς τὴν συνδάσουσαν νεολαίαν, ἔγραφεν, ἀφιεροῦσται τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐάν κατορθώσω δι' αὐτοῦ νὰ προαγάγω τοὺς σπουδάς της, δι σκοπὸς ἐπειεύχῃ. Ἐάν δὲ καὶ δι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δικαίου ἀσχολούμενος νομομάθης ἀποκομιδή ἐκ τῆς μελέτης αὐτοῦ ὠφέλειαν τούτη, τοῦτο θὰ μου είνα λίαν εὐχάριστον». Καὶ πετιώδε. «Τὸ συγγράμμα δὲν ἔχει ὡς προορισμὸν τὴν τόπουν τῶν θαυμασιῶν ἔγρων τῶν διαπρεστάτων συγγόνων νομικῶν». Καὶ δώμας δι, τι δὲν είχεν ὡς προορισμόρ, τοὺς καὶ δὴ οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλὰ καὶ παντούς ὅπου καλλιεργοῦνται αἱ νομικαὶ σπουδαὶ, ὅπου φριασεῖ εἰσέτι τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον.

“Πανέπιστιμοι” είσεται το ιερόνυμον Σταύρον.
Οι “Πανέπιστιμοι” του Δέργουβουνος είχον διμολογουμένες δύναμις ολα τὰ πλεονεκτήματα ἀτινα ἡσαν ἀναγκαῖα πρὸς αρρώφη ἐπικινδύνην. Εἰς πᾶσαν γραμμὴν διαβλέπει τις ὁρίζεταιν παραφθορητικότητα, την βαθείαν μελέτην, την ενστόχουν παραβολῆν καὶ ταξινόμησιν τῶν πηγῶν, ἀπαραμιλῶν σαφῆνειαν τοῦ συγγραφέως. Τί δὲ εἴπῃ τις περὶ τοῦ ὑφους; Οὐδεὶς βεβαίως τῶν ἐπινοιῶντων γεμάνων νομικῶν, ἔξαιρέσει ἴσος τοῦ Sohm, ειρισθήσει πότε μετὰ μεζονος ἀριστοτεχνικότητος τὸν λαμπτων ὅπου δέργουνοι.

λαμαν ούσον τον Δεργυρόν.
Ο Δέργυρον υπήρχε πάντας της ιστορικής σχολής, έχαντος δύμας, δύως ἄλλοι, εἰς ιστορικάς μικρογίας καὶ λεπτολόγους ἐννοιῶν συνδυασμούς. Ήλιχε κάντοτε πρό αὐτῷ ώς κριτηρίου μέτρον μασφαλές τὰς ἀργάκας τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, βασανίζων ἐπ' αὐτῶν τὸν επί Λυδίας λίθουν τὴν σκοπιμότητα τῶν νομικῶν απάξεων καὶ θεωρῶν.

Ἐκ τοῦ ἴστορικοῦ πλασίουν, ἔγραφε, δέον νά προεχεῖ τὸ πρατικό δίκαιον εὐρὺ καὶ συγκεκριμένον... επειδὴ τῆς ἴστορίας καὶ τῶν κειμένων νόμων δέον νά αποτελῇ την μελέτην τοῦ δικαίου ὅ πυρος τῆς Φιλοσοφίας, ἀλλ᾽ οὐ Φιλοσοφία οὐδαμῶς πρέπει νά καθισταται κυρίαρχος ἐπὶ τοῦ πέδιον τοῦ ἴσχυντος διαίσιον. Τὸν ἔσχον νοῦν, ἐρμηνεύοντα τοὺς νόμους, αὐθωδήγει πάντοτε ἡ μεγάλη καρδία τοῦ Δέργιουργον, τις ἔπαλλε διὰ τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἀποστατεύτους, τετρεῖ τὸν ὅποιον ἐλάμβανε διαιρών φιλόστοργον καὶ μιλάνθρωπον μέριμναν διὰ μέγας νομοδιδάσκαλος, θεωρῶν τὸ δίκαιον ἀναποστάτως συνδεδεμένον πρὸς τὴν πειραιεύμαν καὶ μιλανθρωπίαν.

Η ἐπίδρασις τοῦ Δέργνθουργ ἐπὶ τὴν νομολογίαν
γεγμανικῶν δικαιοστηρίων ἦτο ἀνυπολόγιστος.
ἴαν ἐπιτυχὸς ἔγραφε ποτὲ ὁ Ἰδιος αὐτοῦ ἀδελφός, ὁ
ἀπρεπτὸς δημοσιογράφος Φρειδελίνος Δέργνθουργ,
πᾶς ἀναφέροντος ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ τὴν
ῷμην ἐκείνων ἡδύνατο νὰ θεωρῇ κατά τὸ ἥμισυ κερ-
σμένον τὸ ζῆτημα.

‘Ος διδάσκαλος ἥτο δὲ Δέρνηβουργός μία τῶν προσφι-
εστάτων εἰς τὸν φοιτητικὸν κόσμον καὶ διδημοτικω-
τῶν φυσιογνωμῶν. Πρὸς τὸν νεαρούντα μόντιστα τῆς
ἔμποδος ἐφέρετο, μᾶλιστα κατὰ τὰ συνητήσεις τῶν
προτικῶν ἀσκησεών, ὃς ἵσος πρὸς ἴσουν. Εἰς τὰ
κιθήματα αὐτοῦ συνέρρεον ἐκαποντάδες, καίτοι ὁ

δουογ ἀπὸ τῆς ἀκαδημεικῆς παθέδρας δὲν είχε
ρρωπόν εὐγλωττίαν, οὐδὲ τὴν ἀριστοτεχνικὴν
έπειαν, η̄ τις διέκρινεν αὐτὸν ὡς συγγραφέα. Τὸ
αὐτὸν ἥτοι ἀπέτιτον, ἀλλὰ σαφές, ἥρεμος και
ὅς δρότος τῆς ἀνατυνξεως τῶν διαφόρων νομι-
μαῖς κοινωνικῶν ζητημάτων, ἅτινα ἔζηταζεν ὡς
ἢ ἀνατόμος μέχρι τῶν μᾶλλον λεπτεπιλέπτων αὐ-
τῶν. Οὐδέποτε ἐν τούτοις ἔξηνταίτο εἰς ἀνωφε-
λακερβάσεις, είχε δὲ πάντοτε κύριον σκοπὸν τὴν
ἀνάπτυξιν τῆς οὐσίας, καρυκεύων τὰ ἔηρά
θέματα διὰ λεπτῶν χριτολογημάτων.

οι του humor τού Δέργνησουργ πλείστα κυκλοφορούν άνεκδοτα. Τινάν υπήρξε αυτήκουος μάρτυρας, επωρώδης δέ ασκοπον νά παραπάσσω της λήψης τότερω.

ἐν ἀπὸ τὰ τελευταῖα μαθήματα τοῦ 1900 δούσογ δίκαιης εἶχεν ἔξαντληση ὅλην του τὴν σοφίαν διά πατοτῆση καταληπτὸν εἰς τὸ πυκνὸν αὐτοῦ ἀκρον ἐνα νομικὸν γόρδιον δεσμόν, τὴν διαφορὰν obligationis correalis καὶ τῆς obligationis solis, περὶ τῆς δύοις ἐγράφησαν τοσαῦτα καὶ τοι δύως ἔλεγεν δ Bechmann, ὅστε θὰ ἦτο ἀδύν' ἀναγνώσῃ τις αὐτὰ χωρὶς νά πάθῃ τὰς φρέσις οἱ σπουδασταὶ ἡκουον εὐλαβῶς τὰ verba μαθητικά δὲ κάποια κατατομένοι, ὅτε στοιν ὁ λυτρωτῆς τῶν ἀκαδημεικῶν δεινῶν ἥλεκτος καθοδινός Ὁ Δέργιονδος ἀνεκεφαλαιώσε

μως τὰ εἰδομένα καὶ προσεθήκε μὲ τὸ χαριτώ-
έκεινο μειδίαμα, τὸ ὅποιον ἐπλανάτο πάντοτε
ὅν τι ξειλέων τοῦ σοφοῦ. «Σᾶς ἔκουσάσα, κύριοι,
τις δυσληπτούς θεωρίας, ἥτο δῆμος ἀνάγκη νά
νισο τοῦ σπερματοῦ τὸ ἀκανθῶδες κεφαλαιον, διότι...
κατὰ τὸν προσεχὴ αἴδην θὰ συναντηθῶμεν πάλιν!»
εκφράτησεν ὀλίγων δευτερούσηπτων ἀσύνηθης σι-
καῦ, ἦν προσεβλέπομεν ἄλληλους περιέργως,
ἀντιληφθέντες μετ' οὐ πολὺ τὴν σημασίαν τῶν

αντικρίσεις με τον ίδιον την παραπάνω απόδοντα λόγων, ανέυφημήσαμεν παταγωδών τὸν βρα-
τῆς καθέδρας κατερχόμενον προσφιλή διδάσκαλον.
* Ήτο προσγματικῶς . . . τὸ τελευταῖον ἀκαδη-
ν μάθημα τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰώνος.

την μαστιχά του επιλέγει την περίοδο αυτούς,
ληγόντων φοράν εἰς τών συσπονδαστῶν μου είχε κα-
θήση νά φωτογραφήσῃ στιγμαίως τὸν Δέονθυσοργ,
ἥν στιγμὴν ἐξήρχετο τοῦ Πανεπιστημίου. Τὴν
γραφίαν ταῦτην ἐτοποθέτησε μίαν ἡμέραν μεταξὺ

πό ερμηνείαν σελιδών τού ἀστικού κώδικος, ὃν
θιζεις ν' ἀφίνη ὁ Δέργβουσογ ἐπὶ τῆς ἔδρας κατὰ
ταξιν τῆς πρωτης καὶ δευτέρας ὥρας διάλειμμα.
μίζουν μετά τινα λεπτά τὴν διδασκαλίαν καὶ λαμ-
πὸν τὸν κώδικα ἄνα κείσαι μετά πολλῆς φυσικῆ-
όγγει ἐκπλήξεως ἀνεκάλυψεν ὁ Δέργβουσογ τὴν
ὅπου είκονα. «Ἐίναι ἀμφισβητούμενον ζῆτημα,
ι, εἴπε μὲ θαυμαστὴν ἑτοιμότητα πνεύματος, ὃν
τὸν γερμανικὸν ἀστικὸν κώδικα δύναται τις νὰ
η δικαιοποιεῖσις μετ' ἀγράστων προσώπων, τούτῳ
δὲν μ' ἐμποδίζει ποσᾶς νὰ ἐκφράσω θερμὰς εὐ-
τίας εἰς τὸν ἀγράστων δωρητὴν τῆς εἰκόνος αὐτῆς,
δομολογῶ, εἶναι. ὠραιοτέρᾳ του πρωτοτύπου

Δέρνθουσαργάνης έπειτα από την προσφυλή συ-
πόδειον, προκοπίνας των μόνον μήνων του. Στερη-
τής οίκογνειακής ευτυχίας και προκοπίνας των
έρων απολαύσεων τήν ακαταπόνητον έργασίαν
τῆς προσαγωγῆς τῆς έπιστήμης μέχρις έσχάτου γη-
ών, αφιερώσεως δύον τὸν βίον αύτοῦ εἰς τὸν ἀνέστε-
τον τοῦ Παραμάνου Δικαίου. Διηγαγεις βίον ἐση-
έν τῇ κομψῇ ἑπάντει τῆς Kirschen Allee, διπου
το φιλοφρόνων τοὺς ἔξ οὖλων τῶν περιστών τῆς γῆς
προσκύνημα μεταβαίνοντας ἐκεῖ μαθήτας του.
— Τοῦ Καρλού Βασιλείου τοῦ Βασιλείου τοῦ West-

Τοσάνης και εις τὴν Πάρμαν ἡ ποιγκήπισσα Μαρία Λουΐζα. Ὁχι δλιγάτερον θελκτική είνε ἡ διήγησις τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸ Παρίσι ή ἐκλογή του ὡς ἀκαδημαϊκού και ἡ θλῖψις του πού ώς μία μεγάλη σκιὰ ἡπλώθη ἐπὶ τῆς ψυχῆς του διὰ τὸν θάνατον τῆς μητέρας του τὴν δποίαν ἐλάτρευε.

Ο Ντουμπή διηγεῖται πᾶς συνετέθησαν αἱ «Ἀρμονίαι» του· ἐπίσης ὅμιλεῖ διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Λαμπεναί εἰς πλεῖστα ποιήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς ίδιως δὲ τοῦ Ὑμνοῦ εἰς τὸν Χριστόν. Ἐν δλιγοις εἰς τὰ γράμματα αὐτὰ πρὸς τὴν σύζυγόν του βλέπει κανεὶς τὰ μυχαίτατα τῆς ψυχῆς τοῦ Λαμπεναίν, διότι εἰνε αἱ τελευταῖαι ἔκμυστηρεύσεις τῆς ἐμμονῆς του πρὸς τὰ πατροπαράδοτα δόποθεν τὸν ἀπέστασε τὸ ταξεῖδι του εἰς τὴν Ἀνατολήν. Τότε κατὰ τὴν γνωστὴν φράσιν περὶ Λαμπεναίν εἶνας νέος ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἐν εαυτῷ.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν «Ἄγγλων Συγγραφέων» ὁ Φρειδερίκος Χάρισσον παλαιὸς φύλος τοῦ Ράσκιν και ἡμαθητής τοῦ Ἀνγγούστου Κόντ έδημοσίευε πολύτιμον τομιδιόν ἐπὶ τοῦ μεγάλου «Ἄγγλου αἰσθητικοῦ ὅπου ὁ Χάρισσον καθορίζει μερικά σημεῖα τῆς ζωῆς και τοῦ χαρακτήρος τοῦ Ράσκιν

Ἄλλ' ὅτι καθίσταται ἀληθῶς ἀπίστευτον εἶνε ὅτι δ ἀνθρώπος αὐτὸς διτις ἀνεμόφωσε τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν τῶν συμπατριῶν του «Ἄγγλων κατώθωσε νὰ σχηματισῃ ἕνα τόσον ὑψηλὸν ἰδεῶδες καλλιτεχνικὸν μέσα εἰς ἔνα περιβάλλον κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸν και περιωρισμένον.

Εἶναι γνωστὸν διτις ἡ μητέρη του τὴν δποίαν ὑπερηγάπτα ἡρνήθη νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ διότι ἀνεκάλυψε σὲ κάπιο ἔργον του ἵγη ὑρησκευτικῆς ἀτιστίας. Τρία χρόνια ὅμως βραδύτερον ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἡ κόρη ἥστενησεν ἐπικινδύνως και ὁ Ράσκιν ποὺ πάντοτε τὴν ἀγαποῦσεν ἔγινησε νὰ τὴν ἐπανίδῃ. Αὐτὴ ἐδέχθη νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ δ πρώτη μητέρη της ὑπὸ ἔνα δρόνο διμας. Νὰ τῆς εἴπῃ εἰλικρινῶς ποιὸν ἡγάπα περιστερον, τὸν Θεόν ή αὐτήν; Καὶ ὁ Ράσκιν ἀπήγινεν ὅτι μόνον αὐτήν ἐλέτρευε. Τότε ἡρνήθη νὰ τὸν δεχθῇ και ἀπέθανε. Καὶ ἡ γυναῖκα ὅμως ποὺ ἐνυμφεύθη βραδύτερον ἐπίσης τὸν ἔχωροισε, διότι εὐρήκε τὸν Ράσκιν πολὺ ὀνειροπόλον. ἐνῶ τὸν ἥθελε μᾶλλον ἐρωτευμένον.

Τοιουτρότας ὁ ἀγαθὸς και ἀφελῆς Ράσκιν ἔζησε σχεδὸν μόνος, δαπανᾶς ἀφειδῶς τὰ τέσσαρα ἑκατομμύρια ποὺ τοῦ ἀφησεν δ πατέρας του. Τὰ δύο μάλιστα τὰ ἀδαπάνησεν ἐντὸς τετραετίας εἰς καλλιτεχνικὰ ἐλευθερούτητας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του πλέον δὲν τοῦ ἀτέμενε παρὰ μόνον τὸ ἔξ ἐκατὸν χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα ποὺ τοῦ ἀπέφεραν τὰ ἔργα του.

Εἰς τὸν «Ἐρμῆν τῆς Γαλλίας» δ κ. Μπαρτελεμύ μᾶς δίδει μακράν ἀνάλυσιν τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Σομμεράδο «Δύο ποιγκήπισσαι τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὸν 12ον αἰώνα. Ἀννα Κομνηνὴ και Ἄγνη τῆς Γαλλίας». Η Ἄγνη ἀδελφὴ τοῦ Φιλίππου Ἀνγούστουν διαδοχικῶς σύζυγος τοῦ Ἀλέξιου τοῦ Β'. Κομνηνοῦ, τοῦ Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ και τοῦ Θεοδόρου Βρανᾶ, διεδομάτισε κατὰ τὰς σταυροφορίας τοῦ 1204 σπουδαιότατον πρόσωπον χρησιμεύσασα, ὡς μέσον συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν Σταυροφόρων και τῶν Ἑλλήνων.

Ο κ. Σομμεράδο συμπαθέστατος ζωγράφος τῶν ἡθῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μᾶς διηγεῖται εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον του μετὰ πολλῆς τέχνης τὴν ζωὴν τῆς Ἄγνης ἡ δποία νυμφεύθεισα, εἰς ἡλικίαν ἐννέα ἐτῶν τον νεαρὸν Ἀλέξιον Κομνηνὸν ἔγινε ἔξ ἀρισταγῆς σύζυγος τοῦ δολοφόνου τοῦ σύζυγου τῆς Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ τοῦ ἐκθρονίσαντος τὸν Ἰσαὰκ Ἀγγελον.

Ἐβδομήκοντα σχεδὸν χρόνια πρότερον ἡ Ἀννα

Κομνηνὴ ἡ κόρη Ἀλέξιου τοῦ Α'. εἶδε νὰ διέλθουν τῆς Κων)πόλεως οἱ πρῶτοι σταυροφόροι. Ἡ «Ἀλεξίας» της μᾶς παρέχει εἰκόνα πιστοτάτην τῶν ἀμοιβαιῶν αἰσθημάτων τοῦ Ἐλληνοανατολικοῦ κόσμου και τοῦ Φεοδαρχικοῦ εἰς τὴν πρώτην συνάντησιν των. Ὁ Γκοντερφού, ὁ κόμης τῆς Φλάνδρας κ.λ.π. ἡλιόν ὁ ἔνας κατόπιν τοῦ ἀλλού νὰ θέουν εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν τὴν ὑπομονητικὴν και λεπτήν εὐπάθειαν Ἀλέξιου τοῦ Α'. Ὁ γηρασμένος και σοφὸς πολιτισμὸς τοῦ Βυζαντίου ὑπέστη τοιουτορόπως την ἔφοδον τῆς δύσεως ἐνῶ πρότερον είχεν υποστῆ τὴν ἔφοδον τῆς Ἀνατολῆς.

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δ κ. Σομμεράδο ἔξακολονθεῖ νὰ περιγράψῃ τὴν Βυζαντινὴν ἴστοριαν μετὰ πολλῶν γνώσεως τῶν πραγμάτων οὕτως ὥστε τὸ ἔργον του νὰ δύναται κανεὶς και τὸ τοποθετήσῃ παραπλεύρως τῶν ἔργων τοῦ Σλονιμπερζέ και τοῦ Ντιλ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Αἱ Ἀθῆναι ὑπεδέχθησαν μὲν ἔνθουσιασμὸν και ἀγάπην τὸν πρίγκηπα Γεώργιον και τὴν μητέρην του ποιγκήπισσαν Μαρίαν. Ὁ λαὸς θερμότατα ἐπευφήμησε τὸ πριγκιπικὸν ζεῦγος.

Ο κ. Νιρβάνας γράφει νέον δρᾶμα Μαρία ἡ Πενταγώνισα. Προσεχῶς δ ποιητὴς θά τὸ διαβάσῃ εἰς κύκλον λογίων εἰς τὰ γράφεια τῶν «Παναθηναίων».

Ο κ. I. Ψυχάρης προήχθη ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Πρὸ διλίγων ἡμερῶν ἔγιναν εἰς τὸ Χημειὸν τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ Α. Χρηστομάνου.

Ἀπέθανε ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Ὁσκάρ. Ο νέος βασιλεὺς ἀνηγορεύθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Γουσταύου Ε'.

Ο καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton, κ. W. Warner Bischoff ἐδημοσίευσεν ἔκτενὴν βιβλιογραφίαν εἰς τὸ εἰδικὸν κεριοδικὸν The Library Journal, περὶ τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Ἀριανείας, μονῆς τῶν Ἀγίων Θεοδόρων, τὸν ὅποιον ἔξεδωκε πέρυσι δ συνεργάτης μας κ. Nīkōs A. Bénes.

Ο κ. Bischoff συνιστᾷ τὸν κατάλογον τοῦ κ. Bénes εἰς πάντα ἀσχολούμενον μὲν τὰ ἐλληνικὰ χειρογράφα ὡς πληροῦντα καθ' ὅλα τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστῆμης.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ημερολόγιον Κωνστ. Φ. Σκοκον 1908. Χρυσόδετον φρ. χρ. δι. Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῶν «Παναθηναίων» φρ. χρ. δ.

Δεξιὸν Ἐλληνογαλλικὸν και Γαλλοελληνικὸν τῆς λαλούμενης Ἐλληνικῆς γλώσσης (ῆτοι Καθαρευούσης και Δημάδους) ὑπὸ Α. Ἡπίτη. Τα «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» ἀναλαμβόντα χάριν τῶν συνδρομητῶν των ὀρισμένον ἀριθμὸν ἀντιτύπων τοῦ ἐκδιδούμενου Ἐλληνογαλλικοῦ και Γαλλοελληνικοῦ Δεξιοῦ τοῦ κ. A. Ἡπίτη, είναι εἰς θέσιν νὰ τὰ παραχωρήσουν εἰς αὐτοὺς Δρ. 2 και Δρ. 2.25 μόνον ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς του τιμῆς Δρ. 2.50 και Δρ. 3 δι' ἔκαστον τευχὸς ἐλεύθερα ταχιδ. τελῶν.

Οἱ ἀποστέλλοντες τὸ τίμημα ἐκάστου φυλλαδίου ἢ και περισσοτέρων διὰ μᾶς πρὸς εὐκολίαν των, θὰ λαμβάνουν τὰ ἐκδιδόμενα τευχὴ τακτικῶς.

ΤΟΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ, ΜΕ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΚΠΤΩΣΙΝ

Οι τόμοι 1ος, 2ος, 3ος, 4ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος, 11ος και 12ος πωλοῦνται πρὸς δραχ. ἢ φρ. ΔΥΟ ἔκαστος.

Διὰ κάθε τόμου προσθέτομεν εἰς τὰς ἀνωτιμὰς 50 λεπτὰ διὰ τὰς ἐπαρχίας και 1 φράγκον διὰ τὸ ἔξωτερον ταχυδρομικά.

Αἱ διλίγαι πολειπόμεναι ΠΛΗΡΕΙΣ ΣΕΙΡΑΙ Τῶν «Παναθηναίων», ἐν ὅλῳ τόμοι 12, πωλοῦνται πρὸς δρ. 100 ἔκάστη.

Αἱ παραγγελίαι στέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν «Παναθηναίων» δδὸς 'Αριστοτέλους 35 Ἀθήνας και προπληρώνονται.